

ЧЕСТЬ УКРАЇНИ — ГОТОВ БОРОНИТИ!

На Варті

ЖУРНАЛ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В КАНАДІ

РІК II.

ЛИСТОПАД

1950

Ч. 9 (14)

Полковник Дмитро Вітовський

Хоч листопад є найпізніший місяць осені, коли завмирає природа на зимовий період, та для нас, українців, цей місяць є тріумфальним бойовим відродженням, часом зриву до Української Національної Революції.

Сторіччями здавлений дух нації, проломив скрепи окупантської неволі, вирвався у простір із повним войовничим розмахом до виборення своєї власної держави.

О 4-ій годині світанку, 1-го листопада у м. Львові під проводом сотника Вітовського українські війська в кількості 1.400 стрільців розброїли чужинецькі частини і обсадили головні об'єкти безпеки.

Замайорів наді Львовом синьожовтий прапор, сповіщаючи радість велику — час волі і незалежності.

А о 7-ій годині ранку Начальний Командант Збройних Сил сотник Дмитро Вітовський рапортував уже Голові Української Національної Ради, Костеві Левицькому — першому президентові Української Самостійної Держави на Західній Україні, що ворожі частини роззброєні і українські війська тримають порядок і безпеку молодій державі.

З глибоким смутком та найбільшим боєм повідомляємо членство та всіх українців, що за повідомленням, одержаним від Закордонного Представництва Української Головної Визвольної Ради, в неділю 5 березня 1950 року в боротьбі з большевицько-московськими окупантами України смертю героя згинув

Провідник Українського Визвольного Руху, Голова Проводу Організації Українських Націоналістів, Голова Генерального Секретаріату УГВР та Головний Командир Української Повстанської Армії

ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ

ТАРАС ЧУПРИНКА

Нагороджений Золотим Хрестом заслуги та Золотим Хрестом Бойової Заслуги I класу. Вічна слава Героєві Української Національної Революції!

Закликаємо членство, всіх українців, Українські Церкви та всі українські організації гідно та величаво вшанувати пам'ять Великого Покійника заупокійними Богослужбами, жалібними академіями і маніфестаціями та збереженням національної жалоби до кінця місяця листопада.

ПРОВІД ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

З невимовним боєм повідомляємо всіх членів Спілки Української Молоді і всю українську патріотичну молодь в Європі й за океаном, що, за одержаними відомостями, згинув смертю Героя в неділю, 5-го березня 1950 р., в боротьбі за визволення України

ГОЛОВНИЙ КОМАНДИР УПА

ТАРАС ЧУПРИНКА

Склонім голови перед могилою Героя Української Національно-Визвольної Революції, що своїм запалом і відданістю Україні був грізною силою її ворогам. Українська Нація понесла велику втрату в Особі Командира УПА, але ніякі втрати нас не заламають на шляху до досягнення нашої Святої Меті і збройна революційно-визвольна боротьба буде далі продовжуватися проти окупантів України з не послаблюючою силою. То ж згуртуймо свої сили в лавах Спілки Української Молоді для допомоги Воюючій Україні. Присвятім все своє життя і свої сили для Великої Справи, за яку віддав своє життя Великий Командир УПА.

Честь України — Готов Боронити!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ
СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Із запілля Української землі настигла болоча вістка, що коло міста Львова у неділю 5-го березня 1950 р., у тяжких боях із большевицько-московським наїзником упав ОСНОВОПОЛОЖНИК УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ І Ї ГОЛОВНИЙ КОМАНДИР

ТАРАС ЧУПРИНКА

Звернемо свій зір у сторону Воюючої України! Земля обкіпає кров'ю наших Братів і Сестер, боляче здригається і кличе нас на гнівну розплату за сторічні невільницькі муки!

Услухаємося у гуркіт гармат і клекіт скорострільів — то герої-звитяжці, хоробрі сини Матері—Землі України гордо боронять свій рясний край від большевицько-московського окупанта, боронять волю і незалежність.

І серед цих найхоробріших повстанців-воїнів згинув смертю героя безстрашний ПОЛКОВОДЕЦЬ, глибокий стратег і тактик УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ ГЕНЕРАЛ ТАРАС ЧУПРИНКА.

Честь України — Готов Боронити!

КРАЄВИЙ КОМІТЕТ
СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
в Канаді

Смерть Тараса Чупринки (Р. Шухевича)

Головного Командира Української Повстанської Армії

Закордонне Представництво передає отримане до публічного відома оголошення українській пресі офіційне повідомлення Української Головної Визвольної Ради, Головного Командування Української Пов-

станської Армії та Проводу Українських Націоналістів на Українських Землях про героїську смерть ген.-хор. УПА Романа Шухевича (Тараса Чупринки).

ПОВІДОМЛЕННЯ

Українська Головна Визвольна Рада, Головне Командування Української Повстанської Армії та Провід Організації Українських Націоналістів на Українських Землях діляться з кадрами визвольного підпілля та з усім українським народом болючою вісткою про те, що ранком 5 березня 1950 року в селі Білогорща біля Львова на своїй підпільній квартирі в боротьбі з московсько-більшевицькими окупантами смертю героя згинув Голова Генерального

Секретаріату УГВР, Генеральний Секретар Військових Справ УГВР, Головний Командир УПА та Голова Проводу ОУН на Українських Землях, нагороджений Золотим Хрестом Заслуги та Золотим Хрестом Бойової Заслуги I класу.

ГЕНЕРАЛ - ХОРУНЖИЙ УПА

РОМАН ШУХЕВИЧ

Р. ЛОЗОВСЬКИЙ — ТАРАС ЧУПРИНКА
— ТУР

Сл. п. друг Шухевич — Тур народився 1907 року. Після закінчення середньої школи вступив до Політехнічного Інституту і теж закінчив його з успіхом.

На шлях активної революційної боротьби за визволення України сл. п. друг Шухевич — Тур станув від наймолодших років життя.

В половині 20-х років вступає в ряди Української Військової Організації (УВО). В період 1925 - 29 рр. в лавах УВО приймає участь, організує і керує різними бойовими акціями проти польських окупантів.

В 1929 р. вступає до ОУН як один з перших її членів. Довгий час працює на пості Бойового Референта в Крайовій Екзекутиві ОУН. Праці на цьому пості віддає всю свою кипучу молодечу енергію, всі свої організаторські здібності і відвагу.

За свою революційну, політичну і бойову діяльність проти польських окупантів

попадає до польської тюрми.

1938 - 39 рр. приймає активну участь в організуванні збройної сили молоді української держави на Закарпатській Україні — в організуванні „Карпатської Січі“ та в керівництві нею.

В 1939 - 40 рр. працює в Проводі ОУН на пості Референта Зв'язку з Українськими землями в ССРСР. В 1940 - 41 рр. входить до складу Революційного Проводу ОУН. Весною 1941 року бере участь у II Великому Зборі ОУН. Після II Збору стає на пост Крайового Провідника ОУН на західних Окраїнах Українських Земель поза межами ССРСР, в т. зв. Генерал - Губернаторстві. Впродовж усього цього часу постійно працює теж у Головному Військовому Штабі ОУН як його член та викладає різні військові дисципліни на таємних курсах кадрів ОУН.

В 1941 р. сл. п. друг Шухевич — Тур організує й очолює, як його командир, Ук-

раїнський Легіон. Одночасно виконує теж різні особливі завдання Проводу ОУН. На цьому пості перебуває до весни 1943 р.

Весною 1943 р. сл. п. Шухевич — Тур стає членом Проводу ОУН і займає пост Військового Референта при Проводі ОУН.

В серпні 1943 р. III Надзвичайний Великий Збір ОУН обирає сл. п. друга Шухевича — Тура на пост Голови Бюро Проводу ОУН. Восени цього року Він теж обіймає пост Головного Командира УПА. В листопаді 1943 р., як Головний Командир УПА і Голова Проводу ОУН, Він приймає керівну участь в підготовці на Волині I Конференції Поневолевих Народів та в самій конференції.

В липні 1944 р. сл. п. друг Шухевич — Лозовський бере участь на I Великому Зборі УГВР. Збір УГВР обирає Його Головою Генерального Секретаріату УГВР. Президент УГВР затверджує Його теж на постах Генерального Секретаря Військових Справ та Головного Командира УПА.

На постах Голови Генерального Секретаріату УГВР, Генерального Секретаря Військових Справ УГВР, Головного Командира УПА, та Голови Проводу ОУН на Українських Землях сл. п. друг Р. Шухевич — Лозовський — Т. Чупринка — Тур — в періоді 1944 - 50 рр. керує визвольно - революційною боротьбою багатотисячної УПА, широкого збройного підпілля, підпільної ОУН та мільйонових мас українського народу проти німецько - гітлерівських та московсько - большевицьких окупантів, в обороні українського народу перед окупантським терором та грабунком, за збереження та дальшу розбудову позицій українського визвольно - революційного руху в Україні, за визволення України з-під чужоземного панування, за побудову на Українських Землях незалежної і соборної держави із справедливим та передовим політичним та суспільно - економічним устроєм.

Протиокупантська визвольна боротьба, що її в 1943 - 50 рр. повела УПА, підпільна ОУН і багатомільйонові маси українського народу під досвідченим і відважним безпосереднім керівництвом сл. п. генерала Шухевича — Чупринки, з погляду масово-

го героїзму і патріотизму, з погляду завзяття і жертвенності всіх її учасників та українських народних мас, з погляду тих незвичайно тяжких умов, в яких вона весь час проходила — не має собі рівної не тільки в українській, але й світовій історії. Вона завжди становитиме одну з найславніших, найгеройчніших сторінок історії України.

В наслідок цієї боротьби московсько - большевицьким окупантам не вдалося здійснити їхні злочинні пляни щодо України, не вдалося знищити в Україні організований самостійницький рух, не вдалося поставити український народ на коліна. Сьогодні український революційно - визвольний рух, не розбитий ані не зламаний, хоч і з значними втратами в людях, продовжує далі свої нерівні змагання з московсько - большевицькою тиранією в обороні національного існування українського народу, в ім'я національно - державної незалежності України.

Історія визвольно - революційної боротьби українського народу на Українських Землях в 1943 - 50 рр. з іменем сл. п. друга Шухевича — Лозовського, Тараса Чупринки, Тура — зв'язана нерозривно і навічно.

Як революційний керівник сл. п. друг Шухевич — Тур відзначився великими організаторськими і військовими здібностями, глибоким політичним розумом, величезним досвідом революційної боротьби. В Його особі український визвольно - революційний рух та весь український народ втратили політичного і військового керівника високої кляси.

Політична і життєва принциповість, безмежна особиста відвага, рухливість, жива і весела вдача, простота в щоденному житті і поведінці, „тверда рука” і разом з тим батьківська дбайливість про других — ось прикмети характеру сл. п. генерала Шухевича — Чупринки, що ними Він скрізь з'єднував собі симпатії, створював життєрадісний, бадьорий настрій, поривав на безстрашну і тверду боротьбу з ворогами України.

Із світлою пам'яттю про Нього, задивлені в Його героїську постать бійця і ке-

рівника визвольного руху, наснажені Його відвагою, оптимізмом та революційністю, загартовані і досвідчені під Його рукою, до кінця віддані ідеї визволення українського народу — ми відважно продовжуватимемо нашу священну визвольну боротьбу аж до повної нашої перемоги.

Не складемо нашої зброї і не припинимо нашої боротьби доти, доки Україна не буде визволена.

Вічна Слава Героєві Української Національно - Визвольної Революції!

**УКРАЇНЬКА ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА,
ГОЛОВНЕ КОМАНДУВАННЯ УКРАЇНЬКОЇ
ПОВСТАНЬКОЇ АРМІЇ,
ПРОВІД ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ НА УКРАЇНЬКИХ ЗЕМЛЯХ**

Березень 1950 р.

КОМАНДИР У БОЮ ПОЛЯГ

Болюча вістка про трагічну смерть Творця Української Повстанської Армії і її Головного Командира на Рідних Землях прорвалася із-за залізної заслони і блискавкою облетіла усю земну кулю і тяжко засмутила українських вигнанців на чужині. Вона глибоко стривожила любов до страдниць-матері землі української. Ця скорботна вістка викликала слова святої молитви на дріжачих устах сумуючих, глибокі зворушення до національних героїв — оборонців людської гідності і чести, волі і правди; найболючіше відчуття втрати найхоробрішого звитяжця-полководця Української Повстанської Армії, найбільшого військового провідника Української Нації, який героїчно згинув у тяжких боях з московсько-большевицьким окупантом України, генерал-хорунжий Тарас Чупринка.

Хвилюючись, збираються на чужині українські громади на жалібні сходини, щоб віддати шану Його Світлій Пам'яті, великим творчим ділам Його, прийняти присягу перед Його духом: сповнити ті заповіді, за які Він віддав своє чесне, із кришталю чистою характером, життя; викресати вогнище гніву і ненависти до лютих московських убивців, перемножити армію національних воїнів, загартувати дух і скріпити негнуто твердою волю у по-

риві до мети, настроїти до зриву — до української національної революції.

І як воно так болюче складається, що ми тут на чужині, не у своїй країні, маємо повну можливість відкрито зійтися і висловити свої співчуття жалю по такій величезній втраті, а на рідній землі — в Україні, де Він згинув у боротьбі за її волю, лише таємниче вечорами із уст в уста тихо передається цю тривожну вістку, щоб окупант не помітив скорботу на обличчі та сльози на очах, що впав найбільший оборонець їх — Провідник безстрашних героїв — Генерал Тарас Чупринка.

Це ім'я — генерал Чупринка — стало пострахом для ворога і глибоко-милими для українця-самостійника.

Полиньмо ж своїми тривожними думками по знайомих дорогах і стежках до рідних околиць, до наших страдників-братів і великомучениць-сестер, помолімося разом до Всевишнього Бога, щоб скріпив нам сили і надію у боротьбі за волю, за здійснення українських національних ідеалів — вибороти свою власну державу, бо „в своїй хаті, своя правда і сила і воля”.

Гідно підготуємося до української національної революції, щоб вибороти свою державу і щоб український народ міг з належною шанною поховати Його останки в Києві під звуки дзвонів Святої Софії чи у Львові під звуки дзвонів Святого Юра.

„АБО ЗДОБУДЕШ УКРАЇНЬСКУ ДЕРЖАВУ, АБО ЗГИНЕШ У БОРОТЬБІ ЗА НЕЇ!”

Евген Коновалець

Жалібна маніфестація в Торонті

з приводу героїської смерті генерал-хор. Тараса Чупринки

Є такі дні в житті нації, які споюють всіх її членів в один моноліт, бо характеризують ту чи іншу подію, яка є їх спільною радістю чи смутком.

Такою, власне, стала для нас, українців, вістка про смерть Головного Командира УПА, генерал-хорунжого Тараса Чупринки (Романа Шухевича). Ніхто з українців не міг не схилити голови перед його світлою пам'яттю, без огляду на його групу ву чи партійну приналежність.

Це була засада, на якій стояли ініціатори жалібної маніфестації українців Торонта — ЛВУ й СУМ-у.

Вислідом нарад, на яких обговорювано цю подію, було те, що для переведення цієї маніфестації місцевий відділ КУК покликав Діловий Комітет, складений із представників усіх національних українських організацій.

Днем всеукраїнської жалібної маніфестації призначено неділю, 12 листопада ц. р.

Цього дня у всіх українських церквах було відправлено Служби Божі в наміренні українського народу, сполучені з панахидами за спокій душі полеглого героя.

Рівно о 12 годині з парку Олександра вирушила маніфестаційна колона, яка вулицями Бетирст і Квін прямувала до будинку Міської Управи, щоб скласти вінки біля пам'ятника Невідомого Вояка.

Спереду несено два прапори: український і англійський. За прапорами несли вінок своєму Командирові бувші вояки УПА.

Сумівець Мігус поправляє цей вінок, а обличчя в нього сумне й суворе, як з білого граніту висічене, уста міцно стиснені. Це ж він нещодавно з наказу свого Командира пробився із озброєним відділом українських повстанців до Німеччини. І тому то таку винятково болючу печать поклала ця тривожна вістка на його обличчя.

Далі один за одним несли ще два вінки.

За вінками йшов український відділ канадського легіону у синіх беретках, пластуни й пластунки.

По чоловічому транспаренті сухий холодний вітрець ганяє хвилі, ніби навмисне, щоб виділити кожне слово:

„Пам'ятай про воюючу Україну — Українську Повстанську Армію”.

А колона рухається.... Уповноважений ІСС на Канаду Богдан Гірник начислив уже 3.800 осіб у рядах, а кінця колони ще не видно.

Побіч колони йдуть сумівці-впорядчки з синьо-жовтими опасками на рукавах. Їхні білі сорочки й чорні краватки говорили про жалобу й смуток.

Вулиці заповнені прохожими, які зупинялися й цікавилися українською маніфестацією, читаючи голосно транспаренти:

„Комунізм — це повна втрата волі”.

„17 мільйонів невільників мучаться в концентраційних.. таборах в Советському Союзі”.

Фото-репортери й кореспонденти роблять своє, а п. Солук фільмує маніфестаційну колону.

Пізнаю шотландця по розмові, який звертається до свого сусіда:

— „Українці? Ну, то це вони протестують проти комунізму. Це найхоробріший нині нарід у боротьбі проти Советської Росії”.

Та ось уже й будинок міської управи, й чолова частина колони спинається перед могилою Невідомого Вояка.

На трибуну виходить голова українського відділу Канадського Легіону п. Павлюк, голова Ділового Комітету п. сотник М. Луцький, майор міста п. Мекалом.

З промовою в англійській мові виступив п. Павлюк.

Він досить яскраво змалював довгу тяжку боротьбу українського народу проти московського, білого й червоного, наїзника. Окремо зупинився він на лицарських подвигах Української Повстанської Армії і на її безстрашному полководцеві генерал-хорунжому Тарасі Чупринці.

Промовець порівняв Канаду з Україною і підкреслив, що ці країни є сестрами, та що життя в них різне. Україна, так як Канада, має право на повну свободу і рівноправність.

Потім промовляв майор міста п. Мекалом. Він висловив своє співчуття українському народові з приводу великої його втрати у боротьбі за свою свободу. Він хоче вірити, що Україна разом з іншими народами переможе комунізм, і в цьому питанні Канада цілком співчуває Україні.

Потім під жалібні звуки оркестри були покладені вінки.

На закінчення відспівали український національний гімн. На цім закінчилася маніфестаційна частина.

Цього ж дня о год. 3 пополудні відбу-

лася Жалібна Академія.

Великий портрет сл. п. генерала Т. Чупринки, обведений лавровим вінцем, прикрашав сцену. Почесну варту тримали пластуни й пластунки.

Академію відкрив голова місцевого відділу КУК адвокат Штокало.

Чоловічий хор „Сурма” під диригенту рою проф. Коваліва проспівав „Чорна рілля ізорана” Людкевича, „Улав стрілець” і „За рідний край” М. Гайворонського. Досить продуману й глибоко чутливу доповідь виголосив п. інж. А. Івахнюк, після закінчення якої всі присутні підвелись і проспівали „Не пора”.

Після цього виступали представники поневолених Москвою народів, які промовляли рідними мовами.

П. Сіманавічіюс в імени литовського народу висловив своє глибоке співчуття українцям з приводу втрати в особі ген. Т. Чупринки, складаючи поклін покійному.

Від білорусів говорив п. Грицук. З помітним хвилюванням він підкреслив історичну дружбу Білорусі й України. Білорусь

Фрагмент із жалібної маніфестації в Торонті.

(Фото Класевич)

кий народ відчуває тяжку втрату України, як свою власну — сказав він.

Представник хорватів, складаючи поклін покійному, висловив глибоке співчуття українському народові.

Представник словаків зазначив, що дружба України й Словаччини ніколи не переривалася. Не тільки в часі миру, але й війни, згадуючи тепло про те, як словацький народ зустрічав рейдуючі відділи УПА на своїй землі, допомагаючи їм не тільки морально, але й матеріально.

Надто палко промовляв представник румунів. Звертаючись до портрета сл. п. ген. Т. Чупринки, він сказав: „Ти згинув за волю всіх нас! Твоє ім'я було й буде улюбленим ім'ям поневолених народів і пострахом для сіячів смерті й неволі — кремлівсько - большевицьких бандитів.”

Від рейдуючих відділів УПА промовляв сотник УПА Бурлака.

Незвичайно велике враження справила на всіх присутніх промова благочинного із поеми Т. Шевченка „Гайдамаки” у виконанні заслуженого артиста українського на

роду Григорія Ярошевича. Сьогодні ніхто із українських артистів не співає цієї безсмертної речі М. Лисенка. Ще за життя сл. п. М. Донця можна було почути її з уст тільки двох артистів українського народу — М. Донця й Г. Ярошевича.

Акомпанювала Г. Ярошевичеві артистка А. Степняк.

На закінчення академії чоловічий хор СУМ-у „Прометей” під проводом п. З. Гнопка виконав „Коли Ви вмирили” і „Видиш брате мій” муз. Гайворонського та „Слава героям” муз. Сметони.

Програму Жалібної Академії в честь ген. Т. Чупринки вичерпано. Із тисяч грудей вилівають слова українського національного гімну. Українське Торонто віддало належну пошану героєві Української Національної Революції.

Так, отже, день 12 листопада став днем глибокої жалоби для всіх українців. Цей смуток об'єднав українців навколо головної визвольної ідеї у напрямку боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу.

Під пам'ятником Невідомого Вояка

(Фото Класевич)

Ю. Лисяк

Листопадовий зрив

Стомленою ходою йшла українська національна думка від половини минулого сторіччя до вибуху першої світової війни, від часів, в яких покутували свіжі спогади панщини, до часів, в яких ясно скристалізувалась свідомість перебування на межі Заходу й Сходу та конечности творити свою державу.

Третього серпня 1914 року появився Маніфест Головної Української Ради у Львові, де сконкретизовано цілком ясно українське політичне „вірую“: „... В царській Росії нинішнього дня найбільше поневолений — український нарід... Ненаситність царської імперії загрожує також нашому національному життю... Український Народе! Тільки той нарід має права, що вміє їх здобути, тільки той нарід має історію, що вміє її творити рішучими ділами. Головна Українська Рада кличе тебе до діла, яким Ти здобудеш нові права, утвориш новий період у своїй історії, займеш належне місце в ряді народів Європи...“

Українці в Галичині зібрали українське військо з добровольців, що назвалось, на спомин славної Січі Запорозької, Українськими Січовими Стрільцями.

Легіон Січових Стрільців значив свою історію мережами крові. Стрільці кривавились на узбіччях Карпат вже восени та взимку 1914-18 рр., під Семиківцями на Поділлі і над Жовнівкою під Бережанами. Січові Стрільці були першою українською бойовою формацією від часів зруйнування царицею Катериною козацької Січі.

Прогриміло чотири роки першої світової війни. Здавалося, що Він — гнобителями гонений, на сторіччя у темному гробі неволі похований і важким каменем збройного насилля придавлений — умер.

Та ось, зачерпнувши сили з найглибших надрів душі народньої, оживає організм Української Нації знову, росте і кріпшає до змагу великого. Усім наперекір, що

його на смерть — забуття присудили, кидає в вічі: живу і змагаюсь, жити хочу!

Березнева революція 1917 року. В тому великому році епохальних дій воскресла Українська Держава. Рвалися кайдани над Дніпром і встала „сім'я велика, сім'я вольна, нова“! Стихія творила могутній чин. Зростала молода українська армія. Її найбільшу боєвість і хоробрість значила велика, ні на мить не притемнена, ідея визвольної боротьби. Українську Державу будували сили всіх земель, східних і західних. Кров'ю своєю засвідчив соборність у чині корпус Січових Стрільців в боротьбі за столицю — Київ. Стрільці свідомі були свого обов'язку та відповідальности за долю України.

Події на східних і центральних землях підтштовхнули політичні та військові круги українства західних земель, що й собі видвигають найсвятіше для себе право — з'єднання всіх українських земель в одну Українську Державу.

Після могутнього вічового руху в вересні 1918 року в цілому краю, що протестував проти вирішення долі Галичини, незгідного з засадами прав людини, настає політична акція українських послів у віденському парламенті. Посли накреслили перед австрійською монархією політичну лінію боротьби українського народу — ясне визначення мети — самостійність.

Поряд з політичною акцією йшла і військова. У вересні військові старшини творять таємну Українську Військову Організацію, бо старий лад відживав, австрійська монархія розвалювалась і треба було зорганізувати державне життя, що перш усього вимагало збройної сили. Ця організація прибрала назву Центрального Військового Комітету. Вона обережно гуртувала старшин, підстаршин та національно свідомих стрільців до задуманого зриву. У жовтні Центральний Військовий Комітет створив округові військові комі-

тети, яким видав наказ: „Організуватися так, щоб кожної хвилини бути готовими до виступу”.

До Львова приїхав сотник Січових Стрільців Дмитро Вітовський і негайно обійняв провід Центрального Військового Комітету.

31 жовтня 1918 року наспіла до Львова вістка, що другого дня, тобто 1 листопада, приїжджає з Кракова польська ліквідаційна Комісія, щоб перебрати від австрійського намісника владу над цілим краєм. Делегація Української Національної Ради з'явилася в намісника Галичини графа Гуйна з домаганням передачі влади. Але намісник зволивав.

Тоді заговорив Український Військовий Комітет. До повстання і перебрання влади уже все було підготовлене. Час налив, була найвища пора!

Давній лицарський дух, дух княжих дружинників і завзятих козаків воскрес з могил і покликав нащадків до зброї. Прийшла велика історична година в державі короля Данила і Ярослава Осьмомисла. Довгі сторіччя страждань повернули стремління душі народньої на інший шлях. Нас з'єднала свята ідея — жити своїм власним життям, а незламна віра в перемогу скріпила.

Вирішною хвилиною була призначена 4 година ранку першого листопада 1918 року. Не дримали сини України. Билися серця воїнів безстрашних і загартованих в боях, твердих, як їхня доля. Їм було дано: обеззброїти неукраїнські військові частини й обсадити всі будинки державних, краєвих і міських установ у Львові й у цілому краю.

Військова команда видала заздалегідь накази про конечність військової допомоги для столиці, бо її, як осередок, треба було за всяку ціну опанувати і вдержати. Допомога мала наспіти з Чернівців, Станиславова, Коломиї і Золочева, де були розташовані кадри Українських Січових Стрільців. 31 жовтня помчали зі Львова кур'єри на провінцію з останніми наказами. Кожному командантові доручено під індивідуальну відповідальність роззброїти всі ворожі військові частини та жандармерію і рівночасно вислати до розпоряд-

ження Центральної Влади чимбільшу кількість боездатних людей.

Того ж дня Центральний Військовий Комітет перейменовано на Українську Генеральну Команду. О восьмій годині вечора в Народньому Домі відкрито першу загальну воєнну раду під командою сотника Дмитра Вітовського, що тривала дві години. Генеральна Команда розпоряджала силою 1400 вояків. Крім того, надійною підмогою були студенти, гімназисти та інші особи з цивільного населення.

Підготовка скінчена — коротке виждання. Велике завдання скріпило вояків та створило з них могутнє українське рамя, що на ньому мав спочити тягар боротьби за велике спільне діло, за відбудову Української Держави.

Вибила четверта година. Твердий рішучий наказ Команди. Задзвеніла зброя і лягла на кремезні рамена. Вояцтво виспало з касарень, взялося до діла.

Миттю розброєно військові чужинецькі частини і обсаджено важливі об'єкти. На вулицях — українські стежі. Перебрано зброю з магазинів і її передано новій армії Української Держави. Залишалися синьо-жовті прапори на ратуші старезного Лева - города, по всіх містах і селах Західної України. Прийшло нове життя. Блиснуло щасливе майбутнє. Зродилась воля, довго-довго ворогами топтана. Україна — воскресла! Де ж ти, Галицький Ярославе Осьмомисле, де ж ти, королю Даниле? Чи чуєте новину велику? Україна — воскресла!

На світанку 1-го листопада незрівняна небесна блакить вінчала красу щасливої країни. О 7-ій год. ранку Начальний Командант Збройних Сил Дмитро Вітовський з'явився у Голови Української Національної Ради Костя Левицького і зложив йому звіт, що українське військо зайняло столицю і береже порядку та безпеки. Заплакав, заривав старий президент з радості, коли стискав правицю найкращого воїна та дякував йому гарячим серцем. Не вдержався від сліз хоробрий та випробуваний у боях Командант.

Вирувало, гуло, переливалось життя у Львові. Все населення вийшло на вулиці.

Загальна Українська Рада у Відні в 1915 році, складена з представників усіх Українських Земель

Сидять зліва: О. Теофіл Драчинський, д-р Володимир Бачинський, д-р Микола Гачкевич, Микола Василько д-р Кость Левицький (Президент Ради), д-р Євген Петрушевич (пізніше диктатор Західної області УНР), д-р Лев Бачинський, д-р Євген Олесницький, д-р Василь Панейко.

Стоять: Іван Боберський (основник Українського Пласту й перший організатор „Сокола-Батька”), Володимир Дорошенко, д-р Юліян Бачинський, Олександр Скоропис-Йолтуховський, Володимир Темницький, д-р Микола Лагодинський, д-р Осип На зарук, д-р Іван Макух, д-р Лев Левицький, д-р Кирило Трильовський, Іван Семака, д-р Сидір Голубович, Володимир Ясеницький, Омелян Попович, д-р Степан Баран, о. Степан Оніщкевич.

Усі усміхнені, веселі. Здавалось, люди божеволіють з утіхи. Одні до неба руки здіймали — дякували Всевишньому за його ласку велику, інші, мов діти, скакали з утіхи. Твердим кроком проходили вулицями військові стежі, мчали тягарові самоходи з Січовими Стрільцями, що густим лісом наїжили блискучі багнети. З усіх усюд лунало гучне „слава“! А блакитно жовті прапори, високо понад дахами столиці, піднесли всенародне торжество. Вони славу Україні лопотіли.

Та не спав і ворог. Він готувався до наступу. Після полудня помітно було підозрілі рухи міського шумовиння. Залучали постріли з засідок, тут і там упав стрілецький вартовий. Заторохотіли кріси, заклекотіли скоростріли. Завирувала боротьба жорстока та нещадна. Положення ставало критичним. Ворог зібрав сили і пішов у наступ. Три тижні не вгавали бої. Українське вояцтво, менш чисельне, своєю витривалістю, самопосвятою доказувало чудеса... І коли після тритижневих завзятих змагань засмучене командування дало наказ кидати столицю та переходити на інші позиції, стрілецьтво, посвятивши службі Краєві своє життя, плакало і в розпуці вимагало, щоб дозволено йому вмирати зі зброєю в руках серед мурів міста.

Але Командування дорожило їхнім життям і зберегло їх для наступних боїв.

Воля блиснула нам,— та й погасла. Чорна смуга вкрила рідні шляхи, дзвінку зеленість левад, похилі верби над плесом рік розливних, веселі полонини, в вінку лісів чатинних.

Чин Першого Листопада 1918 року не був явищем випадковим,— він був виявом довгого попереднього процесу і віковичного гону та снаги українців до самостійності і соборності. Він був завершенням могутнього наростання національної свідомости й твердого бажання творити власне державне життя. Він маніфестував те, що виросло в надрах душ цілих поколінь, що стихійно охопило вогнем всі верстви народу.

Від листопада туга народня перетворилася в збройний чин, вросла в кисть і кров нашої національної спільноти, і відтоді цей всенародній змаг не переривався. Це бо вже не бажання, а скоординоване змагання всіх одиниць народу на всій землі.

Дух волі, дух Українських Січових Стрільців в листопаді 1918 р. перед цілим світом засвідчив невмирущість української нації

Юрій Липа

Моренко

(Продовження)

IV

— Но, збирайтесь, хлопці, підемо, — сказав їм студент у напів темній канцелярії.

Мала лампа освітлювала плян міста і його всі артерії — вулиці. При цій лампі нахилилось сім голів. Були майже дитячі, але поважні. Справа проста, повторювали в думці слова студента.

— Справа проста, — повторював Моренко, вже тоді, як загуркотіла автоплатформа під вікном і треба було йти. Ще йдучи через темну галю, студент кінчав їм

пояснювати: на передмісті тайна нарада комісарів з Петербургу, від Леніна, щоб приспішити виступ місцевих большевиків. Тепер, поки були ще добре незорганізовані невідділені як слід від інших російських здорові українські частини, це було б катастрофою. Український Військовий Комітет не виступає ще проти большевиків, але воєнна нарада червоної гвардії мусить бути перервана.

— Зрозуміло? — сказав тихо, але гостро студент.

І всі рушили. Мовчки на ходу прив'язували гранати до пояса.

— Це вже не розброювання, — буркнув до Моренка Матюхан і поліз на плятформу перший.

— Це треба зробити для України! — сказав врешті студент до своєї шістки і замовк.

Моренко, спираючись з рушницею на авто, раптом побачив легкий відблиск прапору, застромленого в брамі касарні: блиснули йому в світлі ліхтарень усміхнені й блискучі барви, як на прощання.

— 3-тя станція фонтанів! — пошепки сказав студент до шофера. Але Матюхан почув це і штовхнув ліктем Моренка:

— Там тебе сьогодні викинули, чоловіче, щоб ти на смерть розбився, пам'ятаєш?

І це слово „смерть” сьогодні вже втретє шпигнуло думки Моренка. Не хотів про неї думати, зосереджуватися...

Їхали дуже швидко. На французькі бульварі загасили вогні авта. Тут починалися надморські передмістя. Вздовж шости кілометрів виасфальтованого бульвару росли магнолії, пінії, агави, струнчилися кипариси. Місяць був за хмарами, але світив, і в тім його жеврінні виростили фантастичні силвети колонад, башт, статуй і портиків.

Потім минули веселу Аркадію з її кав'ярнями, потім відлі фонтанів, що їх вісімнадцять станцій залягли на сорока кілометрах берегу.

Авто їхало все повільніше. Раптом начальник дав знак і авто тихо спинилось у цілковитій темряві.

— Вилазьте, — сказав начальник, — підете за мною стежками. Мусимо підійти незавважені.

Моренко затаїв дух. Студент ще раз повторив усі вказівки, говорив голосом тихим і одночасно аж несамопитим, згорблений був, як ніколи може. Тягар відповідальности гнітив його, одначе всі знали: він нікого вже з своїх рук не випустить. Ішли за ним, раптом у душі майже зненавидіши його.

Ішли нога за ногою, мовчки, тільки Матюхан раз вилаявся і замовк.

Ішли стежками, в очікуванні і страху. Хтось коротко пожалівся на колючий кізил. Моренко зазирнув в лице сусідові в виблиску світла з вікон і не пізнав добродушного товстого бухгалтера Нанушка, — жах і зав'язття змінили його лице. Широко розплющені очі його були, як у сновиди, незрячі. І лица інших теж застигли й білі, мов воскові.

Моренко розкрив рот: йому бракувало віддиху. Він знав одно лише: мусить статися. **Статися.**

Здавалось йому, що з кожної п'яді землі гарячково виросте несподіванка. Пороздирає нічну тишу блискавкою, і громом розчавить їх, горстку кардів. Йому привиджувалось. Він побачив недалеко замаскований кулемет і три згорблені постаті, з одчаєм шарпнувся туди: ні, це були тільки розрослі бур'яни. Все більше оживало, здавалось йому, ворожих постатей.

І всі йшли, мов у гніві й ненависті, у важкім безповоротнім стиску серця й руху, бачив лице свого начальника. Мав страшне вперед. В пасмі світла Моренко раптом полице. Він їх усіх ненавидів задалегідь за те, що хтось з них міг би не послухатись. І він не завагався б перед найстрашнішим за непослух.

Та ще кілька кроків і начальник зупинився. Чути було дихання один одного. І в тій тиші начальник промовив стиха.

— Моренко, Нанушко, Крупа, — пройдете з боку моря і перелізете через паркан, поки ми будемо здобувати фіртку. Коли є вартові, зняти багнетом. Обережно! Найменший крик може нас усіх погубити. Нанушко, відповідаєш мені за тих обох молодших.

Потім пошепки заговорив до своєї трійки.

Моренко вже йшов у темряві. Мов які більма на очах від цієї темряви, і тільки плями тіней коливались й зникали. Інстинкт провадив і наказував іти за Нанушком нога за ногою. Він не думов про батьківщину, ані про наказ. Не міг. Ішов, стискаючи деревляне, тепле рушничне ложе, як людина без голови.

Раптом яскраво виплеснулися і шум

і вогкість, і запах моря, що вдаряло в скелі. Виплеснувся шум з долу, від берега, як заклик безтурботності...

— Стій, — сказав Нанушко твердим, незвичним голосом, — ось світяться їх три вікна.

Упав на землю і поповз до паркану. Моренко поповз за ним. За парканом на прогайльовині стояла вілла. Моренко слідкував за рухами Нанушка, і теж перелазив паркан, мов у сні. Раз тільки здригнувся зимним здриганням — його рушниця брязнула.

— Скачи, — сказав Нанушко...

V

Скочив у траву і присів, та коло фіртки не було нікого. Моренко пішов наперед, похилившись за бочівкуватими туями. Був усе ближче до трьох великих, освітлених вікон, де було видно, як пересувались постаті. Ішов усе ближче, а за ним його двійка, потім ззаду всі інші, що теж перелізли через ґрати паркану.

Підходили напружені й може бездушні, як напняті механізми рушниць.

Сон, — знов збудилося в голові Моренка, і в цю ж мить побачив, що на ганок, прикриваючи очі від світла, вийшли 2 вартіві, один з них високий огрядний мужчина. І то була дієвність.

На меншого хтось кинувся. Нанушко й Моренко на огрядного.

— Кидай зброю! Крикнеш — уб'ю! Нанушко має голос кошачий, злісний і тихий.

Той високий без слова кинув рушницю Нанушкові, уважно почав придивлятися до крихкої, тонкої постаті другого напасника. І тоді Моренко побачив: права рука огрядного потай заповзає до задньої кишені, може по бомбу, може по револьвер...

— Тепер! — майнуло в січовику блідим світлом.

І напів заплющивши очі, з розкритими устами похилився і тонким багнетом вдарив під саме серце огрядного.

Почув у пальцях, як багнет пройшов легко крізь щось ніби гумове. Вартівник застогнав страшно. (Моренко гадав — весь світ те чує — хоч то був слабкий стогін) і впаз, зложившись вдвоє коло ніг хлопця. Лишень тоді хлопець помітив, що забитий

мав широку, чорну бороду.

Вистромив багнет і підбіг до трьох вікон. Там була вже вся боївка, перешіптувались, відчіплювали гранати від пояса. Нанушко сказав, що оглушив другого вартівого. Моренко не слухав нікого, він якби забув, що тепер сталося.

Крізь шиби було видно, як коло столів рухались, говорили, курили люди. На стіні висів червоний прапор з золотим написом, — і Матюхан вилаявся, побачивши його:

— Ах, ти ж...

Та над усім залунав голос начальника:

— За мною — бомби до середини — і лягай!

Шиби забрязкотіли відразу у всіх вікнах, разом з вимахом чорних рук. Моренко бачив, що тільки Матюхан спізнився, докинув ще дві бомби й теж упав — ліг на траву.

Хвиля по брязкоті шиб тривала, здавалось, дуже довго.

І ось — вибух один, другий, ось інші, — і язики полум'я бухнули із вікон у ніч і знов втікали назад, зменшились. І ось якби стогони.

— Біжи за мною!

Моренко біг за всіма, не оглядаючись.

Тільки перелізаючи паркан, несподівано блимнув йому образ: — і полум'я, і дим у покоях, — декілька людських постатей, що там, хитаючись, підводились.

В авті мовчав, не слухаючи оживлених балакучих оповідей, нахвалок товаришів. Трусився в такт мотору на лавці з рушницею між колінами й мовчав.

Начальник помітив це. Подивився холодно, неначе важив щось:

— Ну, що, Моренко? — спитався. — Вдалось же нам?...

— Вдалося — сказав хлопець, ледве підводячи голову. — Та от я недобре якось...

Начальник зрозумів, нахмурився:

— Що хочеш, хлопче?... Місто без смерти не може бути! — сказав ще холодніш і ще важче, мовби заслону над якимсь забороненим образом засунув.

Моренко опустил голову.

(Закінчення в наст. числі)

Сумівський здвиг в Англії

СВЯТО БЕЗДОМНИХ В АНГЛІЙСЬКІМ ПАРКУ

Цей допис поміщений у поважній англійській газеті „Де Менчестер Гуардіян” за 9. 10. 1950 р., ч. 32, 441.

Українці пам'ятають

В знаних розвагах в Чітен Парку в Менчестері, цього тижня можна було скорше загубитися, як звичайно. Правдоподібно кожний, що питався туди дороги, дістав відповідь по-російськи, чи подібне.

Зібралася там молодь СУМ-у з цілої Британії і велика частина українців, мешканців Менчестеру, яких є там 4.000 тисячі, прибули на своє свято. Вони називали це святом, але треба було довго шукати за усміхом під час відкриття паради. Це, що вони святкували, не було веселе. Це була 20-та річниця советського присуду над провідниками підпільного руху, що боролися за Вільну Україну. Це було свято бездомних людей, зі своїми гіркими спогадами, людей, які знають про свій народ, що жертвенно терпить, а ці молоді хлопці та дівчата, що більшість з них в віці 20 років є запорукою до того самого діла. Їхні білі сорочки були святочні. Такі були їхні блакитно-золоті взори, зв'язані з синню і золотом дня, що був якраз гарний, неначе запізнений день літа.

Але, якщо б віяли навіть сильні, східні вітри, відчувалося б, що вони стояли твердо в їхніх тонких, білих сорочках, не накриті. Острі слова команди пробивалися крізь лагідне соняшне світло, і ці молодці, що виглядали як тансери, машерували як військо.

Заклик

З військовою точністю вони парадували, щоб слідувати за підняттям їхнього прапору і чути заклик: „продовжувати боротьбу до переможного кінця!”

Було чути багато стукоту закаблуками, коли командант свята звітував голові руху в Англії, а цей п. Калинникові, голові Центрального Комітету Спільки Україн-

ської Молоді, що веде працю у всіх країнах.

Молитва — збереження „християнських і національних традицій”, є як ціль організації і запевненням, що комуністи не знищать нашого руху.

Пан Калинник, котрий перебував в советському концтаборі від 1933 року, аж доки не втік в 1939, говорить про сильний український підпільний рух в сполучі з Туркестаном, Балтійськими країнами та іншими, і говорить він далі, — в цьому лежить найбільша небезпека Советам.

В Британії є біля 40.000 українців, багато з них працюють в сільському господарстві і в текстильних фабриках, а сила організації молоді числом 3.000 поділена в 60-ти осередках.

Після відкриття вони відмаршували, співаючи поважні національні тони і опісля прийшли гри, атлетика і національні танки. Але підставової урочистости свята не могли розвіяти мигтячі стрічки, ані вишивані сорочки, ані високі чобітки. Вогнище й підкреслення цього свята можна було ясно бачити на трибуні.

Це свято оглядало багато британців, що оточили юрбою трибуну. Це були люди, що в кінець тижня йшли туди розважитися й тільки випадково довідалися про це свято. Там були мужчини з роверами або мандрівники, молоді пари, малі хлопці блистячі, зарозумілі, що штовхали людей, а тут і там вигідні шотландські або велські націоналісти. А під ними блистіло — не відзеркалення того всього, а широкий, гіркий європейський став в англійському парку.

СКОРОЧЕНА ПРОМОВА

вик. обов'язки голови ЦК СУМ-у п. О. Калинника на Здвизі Молоді 8-го жовтня 1950 року в Манчестері.

Дорогі друзі сумівки, сумівці і присутні гості!

Від імени Центрального Комітету Спільки Української Молоді вітаю Вас всіх при-

сутніх на цьому Сумівському Здвижі, присвяченому трагічним спогадам в день 20-ти річчя розправи — процесу СВУ - СУМ-у на Україні, учинений московським окупантом, та 4-річчя відновлення Спілки Української Молоді на чужині.

Коли українські визвольні змагання закінчилися перемогою північно - московських орд і Україна в нерівній боротьбі була окупована, то передова українська націоналістична молодь не припинила своєї боротьби за здобуття Української Самостійної Соборної Держави. В 1925 році в травні місяці українські студенти Києва на чолі з М. Павлушковим організують підпільно СУМ, як головний резерв СВУ (Союзу Визволення України), який тоді зорганізувався.

СВУ і СУМ доповнювали себе і в своїй підпільній діяльності серед українського народу, по учбових закладах, по містах і селах сумівці підготовляли українську молодь до виборення УССД. По містах і селах Київщини, Херсонщини, Дніпропетровщини, Полтавщини, Харківщини і ін. місцевостях розклеювалась і розповсюджувалась національна підпільна література, листівки; організувалося бойові групи для ліквідації московсько - комуністичних комісарів, що господарювали на нашій землі. Серед війська творився Провід для збройного зудару з окупантом. Українська молодь була головною силою в підготовці національної революції.

Рівно 20 років тому ці дві організації були викриті і 46 провідних національних діячів СВУ - СУМ-у були засуджені в Харківському оперовому театрі і заслані на певну смерть до північних концентраційних таборів і ізоляторів, а по всій Україні оскаженілий окупант учинив таємну розправу над членами СВУ - СУМ-у. Десятки тисяч бойових, відданих патріотів були закатовані, розстріляні, фізично знищені. Про це можуть оповідати матері й діти, які випадково осталися в живих.

Але молодь українська під цим ударом не розгубилася. Вона, вірна своїм ідеалам, відповіла на цей процес численними новими підпільними організаціями проти Москви. В Києві, Житомирі, Полтаві, Лубнях і ін-

ших містах організувались нові підпільні центри і провадили боротьбу в різних формах і методах. Ця нова сила була така загрозлива, що Москва мусіла спричинити штучний голод на цілій Україні в 1933 році. І недаром кремлівські кати на сторінках своїх партійних часописів писали, що „Українські націоналістично - буржуазні елементи хочуть відорвати Україну від братнього сожителства з руським народом”. Терор і голод, концтабори і переслідування не всіли були заломити нашої національної визвольної боротьби.

Українська молодь, діти селян та свідомих національних робітників, вчителів, священників, передова наша молодь знала, що вона не одна, вона знала, що там на західних землях України українська молодь в родинях, Просвітах, в Укр. Церкві, в ОУН підготовляла кадри національної революції, яка діє і в слушний момент стане разом з Наддніпрянською молоддю під бойові прапори проти окупантів. І ця мрія здійснилася в 1941 році. Прийшли члени ОУН до нас на Наддніпрянську Україну з підпільною літературою, з організаційною сіткою, з героями, неустрашимими месниками і борцями для спільної дії за виборення УССД. Вони, ці націоналісти, наражаючи на певну смерть, прийшли до нас через ліси й болота, через фронти й ворожі застави, йшли з літературою та пістолями, гранатами та... отрутою, щоб коли ворог зловив котрогось з них — живим не здатись ворогові в руки. Вони прийшли, щоб разом з однодумцями наддніпрянської молоді сіяти національні зерна правди серед широких верств українського народу.

І сталася історична подія! Українська молодь, члени ОУН з Західної України з'єдналася з молоддю Наддніпрянської України, створили одно ціле, як граніт сильне, національне тіло. Вони стали непоборні. Сотні й тисячі цієї соборницької бойової сили окупанти порозстрілювали й вішали на шибеницях, посилали їх до кацетів смерті, але живого національного духа не могли знищити, він знову ожив, бо кожна одиниця нашої нації хотіла в кінці досягнути свою вільну самостійну соборну державу. Ні катівні, ні шибениці не знищи-

ли духа свободи у нашої націоналістичної молоді, вона під проводом ОУН організовує нову, грізнішу силу, наше славне й безсмертне УПА.

УПА — це наша одинока надія, наша гордість, сила, яка веде нас все ближче до нашого національного ідеалу — своєї УССД.

УПА перетворилася у всенациональний вияв волі і дасть Бог дійде до побідного завершення нашої збройної боротьби. Ворог не в силі знищити вже 8 років цієї сили і не вдасться йому знищити її в майбутньому.

В історії української визвольної боротьби є це подивугідний факт, що як поневолена нація, спромоглася протиставитись такій мілітарній силі, як комуністична Росія, що сьогодні вона відома цілому світові і викликає до себе подив.

Вона також діє й на інші поневолені народи, підбадьорує їх також насілдувати геройство УПА і які покладають на неї надію, як на свою власну силу. Хто ж є в УПА? Молодь! Вона і тільки молодь стала захисником наших прав.

Коли після закінчення другої світової війни українська еміграція опинилася на чужині, то учасники підпільної боротьби відновили в 1946 році СУМ. Перший осередок повстав в Аугсбурзі (Німеччина) і молодь ішла в славу СУМ. Організація скоро поширювалася і в кінці виросла до світової організації, вона з'єднує тепер і виховує українську молодь по всьому світі, де лиш існує наша еміграція. Діяльність СУМ на чужині всім відома. Вона стала реальною силою нашої еміграції. СУМ сьогодні своєю наполегливою, творчою працею засвідчив, що він на вірному шляху діяння, що він підготовляє кадри національної революції.

Ваша присутність на цьому здвизі і Ваша творча діяльність, що Ви вчора показали в залах — є запорукою того, що український народ має вірних синів і дочок, які готові на поклик нації — вибороти вільну свою державу ціною навіть власного життя.

СУМ плекає борців і патріотів на засадах — християнської і національної мо-

ралі. СУМ в Англії, Бельгії, Канаді, Німеччині й інших державах за цей рік показав своїми виступами й змістом праці, що молодь вірна тим гаслам і ідеям, за які поклали сотні й тисячі наших батьків, братів і сестер свої голови, та пролляли свою дороговцінну кров.

За цих п'ять років перебування на чужині сторінки історії золотими буквами напишуть, що найціннішою заслугою, на яку спромоглася наша еміграція, це створення тисячних лав СУМ-у. А це значить, що хто має потріотичну молодь, за тим є майбутне.

Всім відомо, що рейдуючі частини УПА до Європи — також належать всі до лав молоді. Тому молодь і тільки молодь є надією нашого завтра, нашого майбутнього.

Сьогодні найголовнішим нашим завданням на чужині, є відповідна репрезентація нашої нації, інформування світу про боротьбу з російсько-комуністичним імперіалізмом, переконування світу, що тільки тоді може бути мова про свравжній мир, коли світ позбудеться тої страшної російсько-комуністичної болячки. Треба старатися переконати світ, що місце української нації є в сім'ї вільних демократичних держав. Для цього нам треба озброїти себе такою зброєю, якій ворог не в силі протиставитись. Наша зброя є сильніша ніж ворожа, вона — є святою правдою. Наш клич: Бог і Україна — є нашою силою опертою на духовій національній культурі і на Божій правді. На рідних землях ворог знущається над нашою національною і духовою культурою, тому творім її тут на чужині, озброюймо нею наші сумівські молоді кадри.

Нам не потрібно тут в першу чергу тих студентів, які за наші гроші і допомогу вчать на зубних лікарів, залізничних інженерів чи будівельників, там на Україні їх досить. Нам треба багато вчителів української мови та літератури, істориків, мистців — духову еліту.

Українська Молоде! Допомагаймо тим, хто тут вчиться мови, літератури, філософії, педагогіки, історії, мистецтва, тим, які творять і зберігають духову й національ-

ну культуру. Сміло дивімось у майбутнє, бо розплата недалеко. Сміло дивімось і тому, що Ви, молодь, здобудете перемогу й виборете своєму народові свою державу. Ви не одні! З Вами також молодь інших поневолених народів.

Ви, дорогі друзі — борці! У вас на обличчі палає молодечий запал. Ви вже пройшли тяжкий іспит боротьби, не раз смерть заглядала Вам у вічі, Ви перенесли большевицькі й німецькі насильства і пройшли декотрі з Вас підпільну боротьбу в лавах ОУН, були в німецьких і советських концтаборах Соловок і Сибіру, де майже у кожному таборі перебуває приблизно 38 відсотків українців, по відношенню до населення СРСР. Ви, молоде, маєте досвід і на Вас, друзі,— звернені очі усїєї української еміграції.

Я певен, що надії ці Ви напевно виконаєте, засвідчите, що сумівське гасло для Вас святе, що „Честь України! Ви Готові боронити не словами, а ділом. Тому не забувайте того кличу: „Честь України!” (Всі одноразово вигукнули — „Готов боронити!”)

Друзі сумівці! Українській молоді, що на рідних землях України в лавах ОУН — слава! (Всі тричі вигукнули Слава!)

Українській Головній Визвольній Раді — Слава! (знова триразовий відгук — Слава!). Нашому герою Генералові, що є членом Політичного Проводу Організації і Керівником збройних сил на Україні — Чупринці слава! (всі відгукнули тричі — Слава!).

Перша Конференція канадійського відділу НТШ

У минулому числі нашого журналу за вересень місяць ми подавали загальний перебіг I Конференції Наукового Товариства імени Шевченка під проводом його голови п. проф. д-ра Вертипороха.

Нині подаємо стисле резюме деяких рефератів окремих секцій, що були зачитані на вище згаданій Конференції.

Проф. д-р В. Бригідер

Природнична секція

В природничій секції зачитано 7 рефератів, з них 6 самими авторами. З погляду теми було: 2 доповіді з хемії, 2 з медицини, 1 з зоології, 1 з метеорології і 1 з металургії.

Всі реферати дали доказ, що наші науковці, не зважаючи на важкі переживання скитальщини, та здебільшого несприятливі умовини для власної наукової роботи в Новому Світі, працюють у своїх ділянках успішно й приносять нові здобутки для української та світової науки. Не менше відрадний також факт, що Конференція згуртувала чисельну аудиторію, яка після тижня важкої праці не тільки слухала продовж 10 годин уважно доповіді, але часто брала живу участь у дискусії.

Це заінтересування науковими питаннями в нашій суспільності поруч відгомону, що відбився в численних привітах наших передових установ і людей із різних закутин усього світу, доказує, що ми не вегетуємо тільки, але живемо вищим, духовим, інтелектуальним життям.

Усе те наповняє нас радістю, піднімає на душі та каже глядіти з надією кращого в наше майбутнє.

Короткі змісти й наукові досягнення окремих праць, зведені для закріплення вислідів самої Конференції та для інформації всього загалу, представляються ось так:

1. Проф. д-р В. Вертипорох: Про власні удліпшення в продукції інзуліни.

До 1939 року продукував у Польщі інзуліну тільки „Держ. Заклад Гігієни” у Варшаві. Досягнена ним кількість не заспокоювала повністю запотребувань краю. Це спонукало доповідача розпочати з власного почину проби для збільшення продукції інзуліни з її найкращими формами. Бу дучи керівником науково-досвідної лабораторії фірми „Магістер Кляве, Сп. Акц.” в Варшаві, він переводить їх успішно спер

шу на лабораторійну, потім на фабричну скалю від березня 1938 до лютого 1939 року. Збудований фірмою за його вказівками, „Відділ інсуліни” став працювати в березні 1939 року. Треба було перемагати чи малі труднощі, щоб — між іншим — одержати наприклад манкреатичну, тобто підшункову залозу, заморожену зараз після забою, бо в Польщі різні, за винятком декількох міст, не мали холодильень на більші розміри.

ний пункт 4,7—5,4 аж до 6,8 і додання фенолю до 0,3—1%. Ця нова, невживана раніше і неописана досі в літературі „фенолева метода” автора збільшила випад інсуліни з розчину на 40—50% і стала найвидаїнішим способом її продукції.

3. Нова метода сушення витрученої з водних розчинів інсуліни на білий порошок за допомогою алькоголю, потім етером і врешті вакуум.

4. Коли давніші способи давали про-

Науковці, гості та коресподенти на I Конференції НТШ, яка відбулася в Торонті 3 вересня 1950 року.

Під час війни в рр. 1942-44 також фірма „Геннінг Лякоон” у Львові продукувала інсуліну фабрично за методою доповідача.

Коли йдеться про індустріальні методи самої продукції, поліпшення, введені референтом, зводяться до ось таких есенціональних точок:

1. Витручення етером решти інсуліни з 92% алькоголевого розчину.

2. Витручення інсуліни з водних розчинів через доведення поза ізоелектрич-

дукт, що вмщав ледве 14—16 міжнародних одиниць у mgr. (міліграмі) сухої субстанції, застосовані автором способи (під 1, 2 і 3) збільшили видаїність інсуліни від 18,7 до 22, а середньо до 20 міжнарод. одиниць на 1 mgr.

Після введення фенолевої методи (2) зросла кількість одержуваних одиниць на 1 кг. залози з 1000 на 1400—1600.

Доповідь була ілюстрована декількома таблицями.

2. Инж. О. Сецінський: Нова метода перетворення летючого пилю при продукції олова.

Реферат знайомить аудиторію з власною методою перетворення летючого пороку в металічне, рафіноване олово, що полягає на обміні кисня з оксиду олова на арсен, антимон і цину та їхній переміні у відповідні алькалічні арсенати, антимонати та станати без попередньої агломерації, редукції та спеціальної рафінації.

Доповідь була дискутована.

3. Инж. В. Мацьків: Новий спосіб продукції чистого металічного ніклю з його сульфідних руд.

Референт подає короткий нарис хемічного процесу продукції чистого металічного ніклю з його руд. Це перша спроба застосування хемічних метод гидрометалургії на цьому полі. Автор був співтворцем вищенаведеного процесу, що незабаром знайде практичне застосування в канадійській індустрії.

4. Проф. д-р В. Бригідер: З власних дослідів над ембріологією неопіпріонів, комашних шкідників канадійських шпилькових дерев.

Познайомивши аудиторію з позицією родини Неопіпріоніде в систематиці та станом дотеперішніх над ними дослідів, обговорив прелегент результати власних обсервацій над ембріологією цих комах, що їх провів у зимі 48/49 року в ентомологічній робітні торонтонського університету. Зводяться вони до ось такого есенціонального твердження: Неопіпріони, що перебувають зиму на стадії яйця, виявляють у ньому в той час добре розвиненого, амніоном обведеного й над жовтком приміщеного ембріона, типу суперфіціального та епібіологічного (неінвагінованого).

За чергою прийшов доповідач до наступного етапу своїх обслідувань, що ним тепер занятий, а саме до простеження всіх фаз ембріонального розвитку Неопіпріонів із хвилини покладення яйця до осягнення ним вище описаної зимової стадії. В цьому простеженні користується ав-

тор великим ембріологічним матеріалом (1.188 спеціально законсервованих яечок), що його сам заготовив, провівши повну годівлю цих комах у своїй робітні з зимуючих їхніх яець.

Шкіцуючи задумані дальші етапи своєї роботи, з'ясував доповідач зв'язані з нею труднощі та всю її для науки й лісової практики вагу, збільшену ще й тією обставиною, що предмет його дослідів не був досі в науці (ембріології) ніким опрацьований.

Доповідь викликала похвалу дискусією і була ілюстрована більшою кольоровою картиною, оригінальними мікроскопними препаратами та автентичними примірниками комах на різних стадіях розвитку з переведеної референтом годівлі.

5. Д-р І. Тесля: З новіших дослідів над сезонними змінами клімату.

В дотеперішніх опублікованих своїх працях про позарічні зміни барометричного тиску дійшов автор на основі даних около 200 метеорологічних станиць, що охоплюють всю земну кулю, до ось таких тверджень:

1. Однойменні відхилення середніх вартостей тиску для окремих місяців, або років, охоплюють велетенські області та найчастіше тягнуться смугами через обидві півкулі: північну й південну. З цього виходить, що при опрацюваннях розподілу барометричного тиску треба брати до уваги по змозі всю земну кулю.

2. Зміни окремих кліматичних елементів не одночасні і не приналежать до того самого типу, хоч можуть мати ту саму причину.

3. Зміни ці не тяглі. По часі зглядної стабілізації невеликих коливань наступають короткі періоди наглих зростів, або обнижень вартостей.

4. Осередки відхилень можуть перетривати довший період, навіть кілька, або й кільканадцять місяців, при чому вони змінюють своє положення.

На основі дальших студій над змінами тиску впродовж цілого 50-ліття для Батавії, Азії, Азорів, Ісландії, як ствердив автор що земну поверхню можна б поділити на

дві великі смуги, яких однакові відхилення простягаються в більшості випадків від Сх. Канади через Азори, Середземне море й Півн. Африку, Індійський океан, Маляйський Архипелаг і Півн. Австралію. Інші краї мають у той сам час відхилення з протинним знаком.

У позарічних змінах атмосферного тиску помітно п'ять головних компенсаційних осередків: два на Північному Атлантичному океані, що покриваються з двома головними центрами т. зв. атмосферної акції, — один над Маляйськими островами, що виступає в кореляції — з осередком на Південному Тихому океані в околиці острова Самоа. Окремо від цих 4-ох центрів стоїть осередок змін в околиці Гавайських островів на Північному Тихому океані.

6. Д-р А. Базар: Цікавий випадок патологічної пігментації та метаплазії в дволітньої ялівки.

В своєму рефераті знайомить нас ав-

тор, ветеринарний лікар гамільтонського м'ясокомбінату, з цікавим, патологічним випадком метаплазії (перетворення) м'язової тканини в кісткову та хрящову з рівнобіжними змінами в її пігментації та хворобовими проявами в дволітньої ялівки, що у висліді спричинили непридатність усієї її туші до консумції.

7. Инж. Б. Гадзевич: Лікувальна вартість меду для здоров'я людини.

На основі хемічного складу бджільного меду та власної практики підкреслює автор лікувальну вартість цього продукту, особливо в його високогірській формі, в різних людських недугах.

У кінцевому висновку закликає прелегент канадійських українців фінансувати пасіки залишеним у Європі українським скитальцям, а канадійську владу до розбудови медоситного промислу, замість алько-голевого.

2-річчя Центру Слов'янознавства при Монреальському Університеті

Дня 11-го жовтня було відсвятковано у залах Монреальського Університету другі роковини від заснування і початку діяльності Центру Студій Слов'янознавства. За ініціативою проф. Домарадського і за матеріальною допомогою Фондації Падеревського розпочав свою діяльність Центр Слов'янознавства при Філологічному Факультеті Монреальського Французького Університету. Декан Філологічного Факультету канонік Сідело доручив п. д-ру Ю. Русову організувати поруч із польським і передбаченими: чеським, словацьким та сербськими відділами, український відділ.

На виклади української літератури було запрошено пана д-ра Д. Донцова, в слідуючій семестрі доцента д-ра Ю. Русова на виклади з історії української культури. Довелося перебороти великі труднощі, особливо матеріальні, які зв'язані з опла-

тою за навчання. Вписи одразу показали, що українська молодь, не зважаючи на матеріальні скрути чи підшепти непевних елементів, правильно зрозуміла завдання щодо поширення відомостей про Україну. А по-друге, відчула, що Центр Слов'янознавства може стати високою трибуною, з якої поневолені Москвою народи можуть вільно перед цілим чужинецьким світом заманіфестувати свої національно-культурні надбання.

Свято, яке відбулося під високим патронатом Архієпископа Монреальського Леже показало, що Центр Слов'янознавства за два роки свого існування викликав зацікавлення не лише в університетських колах, але і в ширшій канадійській громадянстві.

О 7-ій годині 30 хвилин вечора почали збиратися визначні гості, представники У-

ряду, представники дипломатичного корпусу, професори, представники студентства й інші. Монсенйор Ректор Моро, Декан Шануан Сідело знайомили присутніх між собою. Директор проф. Домарадський вітав всіх тих, які прибували. Стіл з келехами вина дав змогу присутнім нав'язати між собою контакт. Коли прибув Архiepіскоп Монреалю Монсенйор Леже, його привітав представник українського відділу д-р. Ю. Русов від усіх професорів і студентів.

Від української групи Їх Ексцеленції було піднесено д-ром Ю. Русовим і інж. Б. Зайцем (заступником Голови Української Студентської Громади при Монреальському Університеті) образ-копію Матері Божої з мозаїки Київського Собору Св. Софії з написом: „Їх Ексцеленції Архiepіскопу Монреальському — Громада Українських Студентів Центра Слов'янознавства" за підписом Голови Української Студентської Громади Ю. Левицького. (Праця вик. п-єю Н. Русовою). Архiepіскоп поцікавився життям і діяльністю українського студентства, на що пан Заяць дав основні пояснення, підкресливши, що вже у XI столітті українська культура стояла на високім рівні, доказом чого є досконалий розвиток мозаїки і фрески на стінах катедралі Св. Софії у Києві.

Дир. Домарадський доручив від поляків рисунок Ченстоховської Матері Божої (Праця пані Де Ромер).

О годині 8.30 в амфітеатрі Університету, виповненому щире публікою, відбулося урочисте засідання, промови, роздача книжок-премій студентам і музично-вокальна частина.

П. Ректор Монсенйор Моро відкрив збори молитвою і промовою. За ним промовляли дир. Домарадський, потім представник Фонду Падеревського, якому було висловлено подяку за щедру матеріальне підпертя Центру Слов'янознавства. Далі промовив Декан Сідело, а за його словом слідували привітання і промови від інших організацій і студентів в мовах французькій та англійській. О. д-р Залевський роздав книжки-премії. З українців одержали премії за добрі успіхи: Люба Левицька,

Марта Бачинська і пан Манько. За працю в польській мові у проф. Домарадського серед студентів польських катедр дістав премію В. Босий.

Офіційну частину закінчено французькою промовою д-ра Ю. Русова. (Промови виголошені в мові французькій заступником голови Української Студентської Громади Зайцем і Русовим подаємо в перекладі окремо).

Музично-вокальний відділ почався після 5-хвилинної перерви. Польські малі дівчата проспівали дві пісні і протанцювали „Краков'як". Їх вчитель проспівав одну арію. Хор російської православної церкви відспівав три молитви в мові церковнослов'янській (Отче наш, Хресту Твоєму, Херувимська). Головним і найбільш ефектним виступом цілого музичного відділу свята був безумовно виступ хору СУМ-у Понад тридцять хористів і всі в однаковий стилевих національних строях під орудою д-ра Негребецького відспівали: „Чорна хмара за лиману" і „За Україну". На невмовкаючі овації з боку публіки і прохання пана Ректора хор СУМ-у відспівав ще „Бурлаку". Д-р Ю. Русов пояснив присутнім в кількох словах, що це є хор Спільки Української Молоді, який нещодавно у Монреалі співав у присутності Кардинала Тиссерана, який вшанував своєю особою сумну комеморацію масакри української молоді переведеної Москвою на Україні у 1930 р.

Свято закінчено виступами студенток Центру Слов'янознавства: Марта Бачинська (член Управи Укр. Студ. Громади при Монреальському Університеті) мило і з співчуттям відспівала в супроводі фортепіяна панни Сабіни Синовичкої „Квітка дрібненька", а студентки Л. Базілевська. О. Давидович, Б. Кебуз і М. Шиманська протанцювали дуже легко і граційно „Верховину" і Сабіна Синовичка відіграла на піанно „Шумку".

Слід підкреслити, що українська молодь, яка вдень працює на заробітках, а ввечері знаходить сили і енергію відвідувати університет. Цим українська молодь завойовує собі місце серед студентів інших національностей, як і личить сином і

донькам нашої героїчної нації, яка вміє гідно сповняти слова Шевченка: „Учіться, брати мої, думайте, читайте. І чужому научайтесь й свого не цурайтесь”. І чим далі, тим більше доказує, „Що ми браття козацького роду”.

При цій нагоді висловлюємо щиру подяку всім тим, хто спричинився до дуже успішного переведення цілого свята двохрічної праці Центру Студій Слов'янознавства, в яким український відділ зайняв визначне і справедливе, всіма оцінене, місце.

Промова п. Б. Зайця — заступника Голови Української Студентської Громади при Монреальськiм Університеті.

Ексцеленціє !

Монсеньйоре, Ректоре, Пане Каноніку Декане! Всечесні Отці, Шановні Сестри, Пане Директоре, Панове Професори, Пані і Панове!

В ім'я Громади Українських Студентів Центра Слов'янознавства при Монреальськiм Університеті, я маю шану привітати Вашу Ексцеленцію і висловити як нашу відданість так і глибоку подяку за все, що ми знайшли доброго у Канаді. Після страхити війни і двох окупацій: німецької і російської, які вкрили нашу Батьківщину — Україну вогнем і кров'ю, після жорстокої боротьби, яку вела і веде наша молодь з червоними окупантами, після тяжких років скитання, — ми знайшли тут у Канаді не лише змогу заробляти на життя, але — і це є значно важливіше — продовжувати нашу моральну й інтелектуальну формування.

Завдяки зичливості і глибокому розумінню сучасної ситуації виявлені Монсеньйором Моро — нашим Ректором, завдяки підтримці і гостинності Пана Каноніка Сідело, Декана Філологічного факультету, завдяки енергії нашого Директора Домарадського, завдяки моральній і матеріальній допомозі Іх Ексцеленції українського Єпископа Борецького і Отця Гегейчука з Оттави, що спричинилися до можливості вписатися нашим студентам, завдяки відданості і праці нашого професора Д. Донцова, нашого знаного українського діяча,

промова якого нещодавно була похвалена і підтримана Кардиналом Тиссераном, завдяки впертій активності д-ра Русова та його дружини, які з великою наполегливістю поборювали різні перешкоди, завдяки співпраці наших нових професорів: о. д-ра Залевського і о. Назарка, — нарешті завдяки всіх тих, що дають нам змогу забути втому денної праці і черпати в Університеті те, що нам бракує для нашого духа — український відділ „Громада Українських Студентів” Центру Слов'янознавства існує і зміцнюється численно і морально.

Ми є щасливі, Монсеньйоре, виявити Вам нашу щиру подяку і всім тим, хто нам допомагав і допомагає. А з нашого боку, ми зробимо все, щоб бути гідними імені студента Монреальського Університету, йдучи за словами нашого шановного і дорогого Ректора: „Шукайте Правди”, виголошені ним на молебні з приводу початку навчання в цiм семестрі. Ми надіємося, що знання, які ми здобудемо в Центрі Слов'янознавства придадуться колись і для гостинної Канади і для нашої Батьківщини, нині поневоленої України.

Я дозволю собі закінчити словами зі студентської пісні „Гаудеамус” „Віват Академія! Вівант Професорес! А для нашого Центру Студій Слов'янознавства: „Віват! Крескат! Флореат!”

Слово на закінчення святочної урочистості д-ра Ю. Русова:

(Те саме звернення, що і в промові п. Зайця).

Я дозволю собі закінчити в кількох словах нашу сьогоднішню урочистість, додавши мої міркування до промов попередніх доповідників від моїх колег-українців.

Обов'язок професора не обмежується у подаванні студентам, нашим учням лише факти, міри, закони відкриті людським гeнієм, як в природі так і в обсязі людської душі і думки, але, і то є найголовніше, впоїти в них зрозуміння, що коли існують всі ці закони, то мусить бути, як казав український філософ Сковорода, і Божественний Законодавець. Треба виховувати молодь так, щоб вона відчувала у всіх яви-

щах природи і людської праці присутність Бога, який керує всесвітом.

Часи, коли наука і релігія вважалися за антитезу, належать до минулого. Це без толкове протиставлення, яке датує приблизно з часів Ренесансу, цебто з XV-го віку і епохи дальших великих відкрить, які з одного боку дали людині перемогу над силами природи і використання цих сил на свою цивілізацію, але з другого привела до матеріялістичного мислення і самопевності — „Чого ми тільки не можемо”. Наслідки екстремного матеріялізму ми бачимо: Європа в руїнах, гекатомби трупів, страшні концентраційні табори, жах сибірських колоній, які переповнені рабами, війни, що жевріють всюди з їх невідлучними сестрами: „безбожністю і нелюдністю”.

Отже наш перший обов'язок це не лише вчити, але і виховувати нашу молодь

в дусі Христової віри і протиставляти спіритуалізм матеріялізму.

Наш другий обов'язок професорів Центру Слов'янознавства, це науково інформувати канадійців і взагалі чужинців, що Росія це не є одна велика „слов'янська душа”, але, що існують культури, українська, польська, білоруська, чеська, сербська й інші. Ми дуже добре всі розуміємо, що боротьба, яка ведеться нині на всіх фронтах, не є лише співудар двох політичних ідей, не є війна демократій проти тоталітаризму, але є бій між двома принципами: з Христом, або проти Христа.

Це добре виявив пан Д-р Донцов у своїй книжці „Хрест проти диявола”. Це є основне питання, яке ми мусимо науково обгрунтовувати і надіюся, що Церква підбадьорить нас у цім великім ділі. Я певний, що лише Хрест піднятий проти Сатани врятує мою Батьківщину — Україну і тому кінчаю словами: „Гок сігно Вінцем”!

Героїчне місто Київ і бульварний журнал „Київ”

(„Київ” — журнал літератури і мистецтва, ч. 1 і 2, стор. 1—56, 57—120, Філядельфія, 1950 р.)

Журнал має „служити розвиткові української літератури на вигнанні”. На питання **якої** літератури? Для **кого?** — в декларації нема відповіді, але вона є в самих творах. Цей журнал не є для тих, хто прагне бути провідною дружиною політичної еміграції нашої, що вийшла з бурі війни і повстань.

Тон і запах журналу надають автори колишньої „Назустрічі” М. Рудницького і большевицьких „Нових шляхів” А. Крушельницького у Львові. С. Гординського — „Суперники”, фрагмент повісті, — заплутана любовна історія. Роман кохається в Оксані, а рівно ж і Борис, його суперник, який ще до того має жінку Амалію, з якою розійшовся, але яка хоче повернути до нього. Історія малих „страстішек” (як сказав би Гоголь) малих людей, з жіночими „флюїдами”, взаїмними ревнощами, провінційними Дон - Жуанами і „чар - зілля-

ми”. І це все на тлі світової війни й німецької окупації України, — але про це згадується між іншим. Далекий відгомін винниченківщини, якою захоплювалися „сексуально - свідомі” інтелігенти початків ХХ віку.

„Облога” Ю. Косача — ніби драма двох людей (очевидно — він і вона), що в засудженні на голодову смерть в обложеном місті. Фізичні терпіння. З насолодою малюється людину, яка заховається „як щеня” і яка не має „ані трохи гордості”. Ні гадки про обложене місто, ні про Бога в такий момент... „Талісман” того ж автора — на тлі воєнної виправи Тимоша Хмельницького на Молдаву, — щоб здійснити одне з геніяльних політичних посулень старого батька — гетьмана і щоб взяти собі опірну наречену доньку Галину. І в історії у Ю. Косача, політичний момент лиш тло, суть — дати волю своїй нездоровій еротоманії. Є тут і про „субстанцію кохання”, і

про „тершку кволість плоти“, про „гіркість гріха“ і „раювання“ ним. Від цього гріха починається вже на першій же сторінці: він і вона, Тиміш і дівчина — прибудуаї „русальні ночі“ і „ненасить“. Потім приходить донна Розанда, „снажно - кровна і пишна“, далше — теревені про любов „архипоета Олізара“, що плується коло Тимоша, про те, як „пишно виводили в альков“ молодих, про „солодкість музики“ і уст. І навіть козаки з армії гетьманича — коли розмовляють, то теж про дівчат і „уста як цукор“.... А щоб додати ще тої перцюкровоаної еротики, попри ті дві жінки — Марину степову і „лишну“ Розанду, ще згадує Тиміш „рам'я лані Гелени“, своєї мацухи, з якою, любострастно натякає автор, Тиміш теж проводив „русальні ночі“. І це має бути оповідання про великого лицаря України в вогні війни і революції! Але кожний в герої підмічає рідне собі. Коли читаємо істориків, навіть не наших, нпр. П. Меріме, — знаходимо в Тимошеві героїчну постать воїна. Коли читаємо Косача — знаходимо винниченківського бабника, якого не знати чому автор називає грізним ім'ям Хмельницького. Бо з історичним Тимошем винниченківський „герой“ Косача нічого спільного не має. Тиміш у цього останнього — це „своєвільний опрїшок“, тільки й всього! Та ще й „рубашний“ хлопець (нащо ця московщина в мові?)

Трагічна смерть Тимоша — оповіджена похалцем, зібгана не лишаючи враження. Явно, що ні заміри, ні виправа воєнно - політична Тимоша, ні трагічна смерть степового лицаря, — авторові не цікаві; його цікавлять лише „кволість плоти“ і „русальні ночі“. Самі козаки — це для нього „рабська кость“ і „хлопська сила“ — явний абсурд, вистачить лише заглянути до історії, або до Шевченка, щоб побачити що козак і хлоп — це були різні речі. Але — повторюю — кожний шукає і знаходить, або вдумує — рідне своїй психіці.

Оповідання І. Костецького — „Тобі належить цілий світ“ вертає до філософії анемічного українства початків ХХ віку, — що вистане запросити всіх, і ворогів і друзів — обійнятися взаємно, а тоді це „всі зрозуміють і перестануть воюватися“, і бу-

де рай на землі. Остап Тарнавський, по тій самій „генеральній лінії“ — хоче, щоб світ був музикою і квітами“. Зітхає по ідилії й й буколіці знана противничка алькоголю, ветеран Львівського „Відродження“ і співробітничка „Нових Шляхів“ — пані Парфанович. Йй тяжко тут жити з „квітами без пахошів“, і вона дуже сумує, „чому не пахнуть квіти землі чужої“. А панна Гуменна — дає несамовите чаклунське оповідання з відьмами, відьмаками, де головну ролю при мадонни грає „гола дебела жінка“.

Вірші... Даремно шукати в них відгону страшної сучасности на Україні, якогось горіння в серцях, того вогню, яким горить наш край. Вони входять в особисте, прозаїку — в еротоманію, поети — в мелянхолію і елегію. Б. Кравців поетизує „Барвінок“ і „Веснянки“ — яка актуальна тема напередодні 3-ої світової війни! — про „купальну ніч“, про „рай щасливий“, з сумом згадує „давню юність“. У перекладній поезії — теж вибрано про полудень Нірвани, про розпач фізичного знищення нашої землі, про „прекрасні діви“, які „палють плоть“, про „духмянний дуг“, „час маріння“ і т. п. солодощі. Недурно Державин зацитував в тім же ж „Києві“ слова Валері, що „сентиментальність і порнографія — це сестри - близнята — багато і одного і другого в журналі, іноді в тих самих авторів. Поезії Е. Маланюка, як завше, прекрасні. В однім вірші він „викликає весні осяїні юнацьких днів“ і з жахом глядить на „безголову Ніке“, що як фурія проноситься в нім. В „Елегії“ читаємо:

„... все розпливається, все зникає у млі, —
Лишається тільки в залізо закований варвар

Та гнані у безвість відірвані діти землі“

Цей образ подібний до Шевченкового, в якого теж є гнані люди, „наче в бур'яні курча“ і шулики тирані, але крім того, ще й ті — головні герої його поезії — які в обороні гнаних повстали на тиранів. Шевченко їх викликав з минулого, в наші часи — вони вже прийшли, вони вже є. Чому їх нема у поета?

З статтей треба згадати довідку Б. Кравцева про темні місця з „Слова о полку Ігоря“, В. Січинського — про стиль в укра-

їнським мистецтві і П. Андрусєва — Чому П. Андрусєв, як і автори вступної статті впа в нас нема історичного малярства? дають у ту саму помилку, приписуючи лише матеріальним причинам: жодин — брак у нас історичного малярства, другі — брак ширшого розмаху сучасної літератури. Матеріальні причини теж існують, але існували ж на Україні історичні музеї! Існувала й заможна верства, чому ж артисти — малярі „не показали розмах і могутність героїки гетьмансько - козацької доби?“ Чому письменники й поети не показали нашої історичної героїки, хоч отвором лежали перед ними багаті книгозбірні? Чому зачитувалася наша інтелігенція Марксами замість пребагатою літературою князівської й козацької доби? Чому Микити Шаповали уважали, що ту літературу разом з

„Словом о полку Ігоря“ треба кинути на смітник? Та просто тому, що осоружна була їх духу стара героїка; що воліли писати про „очі і ночі“, або як поети „Кієва“ — про „пишних Розанд“ і „жіночі рамена“; тому що кохалися в ідилії і мріяли про „світ як музика і квіти“, а в малярстві воліли сентиментальний пейзаж. Ідилія й еротоманія нічого спільного ніколи не мали з героїкою.

В цілому журнал „Київ — повторюю — скорше відбиває „традиції“ львівської „Назустрічі“ аніж славні літературно - мистецькі традиції старого Кієва. Провідної ідеї навіть з лупою не знайти. Видко, що видається журнал на щасливім острові, океаном відділенім від збудженої в вогні України. Чи не є це острів Баратарія, одержаний в посідання Санчом Панцою?

Величавий Концерт у Торонті

(Виступ Г. Ярошевича і А. Степняк)

Після довгого нетерпеливого чекання нарешті прибули до Торонта корифей українського театру, школи Садовського — Саксаганського, заслужений артист України, оперовий співак — Григорій Ярошевич і артистка та піяністка Антонина Степняк.

10 листопада в приміщенні залі Православної громади вони дали концерт, яким усі присутні були захоплені без міри.

Склад слухачів був добірний: були артисти, кореспонденти, духівництво, чільні громадські працівники, а також молодь, зокрема сумівці, з якими вони нав'язали якнайліпші відносини з першого дня.

Репертуар був новий для торонтонської публіки, а головне чудовий, під яким би оглядом ми не взяли: чи під національно-патріотичним, чи під творчо-композиційним, чи під мистецьким виконанням.

Концерт відкрив коротким привітальним словом молодий артист Володимир Довганюк, який увесь вечір концерту виконував досить вміло і скромно ролю конфєрансьє. Правда, почувалася інколи деяка

вимушеність, особливо в тоні мови й поведінці. Можливо це тому, що молодий артист відчував вибагливість і естетичну рафінованість публіки.

Першою виступила в українському національному строї артистка Антонина Степняк, ліричне сопрано. „Серенада“ і „Фіялки“ Степового прозвучали з надзвичайною емоційною силою. А в музиці Бойченка „На чужині“ відчувалася глибока трагедія людської душі. Серце палиться болем за краєм рідним, за всім близьким і дорогим українській душі. Та найбільшої сили і глибини переживань української родини було передано в музиці Степового на слова Шевченка „Ой, три шляхи широкії“. Це просто рідкість у вокально-музичному житті чути таку передачу. Голос її дрижав так зворушливо, що здавалось, що то була страдницька вібрація найглибших і найтонших нюансів людського почування. А звуки капали, як гарячі сльози. Заля трепетала, втираючи очі. Здавалось, що ця пісня ридала про драму нашого скитання, про долю її власної родини. Це просто перлина в репертуарі п-ні Степняк. Чітка дикція, чистий, милий і ніжний тембр голосу, легка вправ-

ність у переходах на високі позиції („Гандзя”, „Спать мені не хочеться”), ясність думки і кольоритна передача образів і широких картин в емоційному захопленні — це ознаки талановитої вокалістки п-ні Степняк.

Або взяти українську народню пісню „Чи я в лузі не калина була”, де подано образ калини з природи і образ дівчини з людського життя. Пісня побудована у формі паралелізму. З яким зворушливим почуванням передала артистка гірку долю молодої дівчини. Здавалось, що голос тужив так скорботно про її, власне, гірку долю.

Та ось і довгожданний, в українському національному вбранні, міцної козацької будови, твердої постави, з глибоким мистецьким вмінням і смаком артист Ярошевич — баритон широкого діапазону, степового простору і чистої небесної краси.

Він привітно посміхнувся, поклонився у відповідь на оплески і дав знак артистці п-ні Степняк, яка сіла до піяна, що час гра-ти.

Прорвались перші хвилі акорду, він зробив поривний рух уперед, дивлячись в далечинь....

„Ой, Дніпре, мій Дніпре!” — загремів дивовижної сили голос і зала здригнулась. А голос, набираючи сили і розмаху, малював надто хвилюючу і зворушливу картину у звертанні до Дніпра. Здавалось, що ви бачите могутній його водобіг до Синього моря, чуєте клекіт його хвиль і відчуваєте від того у своїм естві глибокі болі і страждання. Слухаючи цей музичний шедевр Лисенка, на текст Шевченка, у виконанні артиста Ярошевича, то просто шаленієш від захоплення. Що за глибина, що за таємнича могутня сила є у тих звуках, що вони так магічно володіють людиною.

За „драматичною піснею” Даргомижського, яка прогреміла блискуче, артист передає болочу трагедію України в уривку з поеми Шевченка „Гайдамаки” — „Моліться, братія, моліться” муз. Лисенка. Це велика музична поема, яку не є під силу доброму артисту виконати, а лише під силу артисту виняткового дару і знання вершин

музично-театрального мистецтва. Артисту з благословення Божого Провидіння. І таким, власне, є артист Ярошевич.

Арія Ігоря (з опери „Князь Ігор” муз. Бородіна) та „Ой, чого ти, Дніпре, муз. Коханського виконані так, як ще ніхто не мав здібности і вміння виконати у Торонті на українській сцені.

Та ось монументальний музичний твір Степового „Степ”.

Артист зробив рух і вже видно по ньому, що він бачить степ, бо й ми за ним бачимо. Кілька емоційно-поривних звуків фортеп'яна і сильний голос виривається у далечинь простору, як володар степового духа і кличе, тривожно будить ударами грому, щоб розбудить степову стихію до гніву великого. Летять золоті стріли блискавок, а грім гремить над степом, метаючи зливу, як богатир неба і землі. Що за божественні звуки цього володаря степового духа, що так надхненно збуджують і захоплюють найглибші почування людини. Що за творець і володар степової музики прибув з-понад Дніпра на цю землю. Яке глибоке і широке розуміння степу!

Фіналом концерту був дует Одарки (арт. Степняк) і Карася (арт. Ярошевич) із опери „Запорожець за Дунаєм” муз. Гулака-Артемівського, який раз-у-раз переривався оплесками і вигуками „біс”. Акомпаніювала п-на Лавришин.

Концерт прогремів велично і славно, з тріумфальним успіхом.

Велетень української сцени, вокально-драматичного мистецтва, оперовий артист Г. Ярошевич прогремів, як грім, що змиває зливою порох і бруд, щоб освіжити повітря, щоб запахло озоном, щоб заграла барвіста веселка, щоб все виглядало чистим і прекрасним у сяйві сонячного проміння. Так, концерт артиста п. Ярошевича і артистки п-ні Степняк це є справжнє мистецтво. Такого, власне, мистецтва має вчитись наша молодь.

Пошли ж їм, Боже, щастя і здоров'я, щоб і тут на чужині процвітало велике мистецтво на добро і славу України.

Петро Колісник

3 ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ СУМ-у

ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ЕДМОНТОНІ

З ініціативи місцевої станиці Пласту, та по довгій підготовці дня 13 жовтня б. р. відбулася товариська зустріч української молоді в Українським Народнім Домі в Едмонтоні. В цій зустрічі взяли участь всі молодечі українські організації, як: Пласт, Спілка Української Молоді, Українське Католицьке Юнацтво, Союз Української Молоді Канади (СУМК) та Спортове Товариство „Україна”.

В перших нарадах брала участь також Секція Молодих Українських Націоналістів (МУН) при філії УНО в Едмонтоні, але вона відмовилась брати участь в самій зустрічі, подаючи причину в тім, що вона разом із Спілкою Української Молоді не може виступати, в той самий спосіб поставилась Централь у Вінніпегу.

Це викликало досить неприємне враження у всіх членів вищеподаних молодечих організацій, хоча всі вірили, що на будуче МУН в Едмонтоні, як і його Централь, зрозуміє свій злий крок та постарается його направити.

Особливо це заторкнуло членів СУМ-у, але вони якраз тоді доказали більше свого вирозуміння та доброї волі до цього, щоб таку зустріч влаштувати та показати всім, що де ходить про загально-українські справи, то ми мусимо виступати спільно. Ініціативний Комітет Зустрічі, в склад якого входили представники від всіх організацій, після перших спроб та нарад постановили, що таку зустріч влаштують, не дивлячись на те, що навіть котрабудь з організацій, що вхо-

дять до складу Комітету, відмовилась би брати участь.

Зустріч влаштовано. Всіх гостей та членів організацій вже перед зустрічю викликало гарне враження та відповідно наставило по-містецьки зроблене запрошення, на обкладинці якого був клич: „Молодь — майбутність Народу” та емблеми всіх молодечих організацій, які брали участь в Зустрічі.

В самий день Зустрічі була гарно прибранна зала, з тим самим кличем та емблемами всіх організацій.

Молоді зійшлося так багато, що зала Народного Дому не могла всіх помістити. В програмі Зустрічі було: відкриття, що зробив представник місцевої станиці Пласту і рівночасно голова Ініціативного Комітету п. І. Стадник, привіти від представників всіх організацій та членів цього комітету. За порядком привітали молодь представники Пласту, представник УКЮ п. О. Машницький, СУМК п. М. Охота, СУМ-у п. П. Івахів, СТ „Україна” п. О. Скоцень.

По привітах молодь весело провела час при забаві в танцях, пригравала оркестра місцевої станиці Пласту „Трембіта” та осередку СУМ-у „Верховина”.

Старші гості, чільні представники українського громадянства, громадських організацій та установ, як рівно ж заряди всіх молодечих організацій в другій залі зійшлися на спільне прийняття, яке влаштував Ініціативний Комітет.

Господарем прийняття був п. д-р Романків, який кількома словами відкрив його та попросив до

слова п. інж. Голода, який в своїм рефераті, докладно з'ясував завдання молоді та підкреслив доцільність такої зустрічі. Після нього виступали о. С. Шевчук ЧСВВ, парох української греко-католицької парохії при кафедрі свцм. св. Йосафата, о. Хруставка, парох української автокефальної православної церкви, п. Прийма представник БУК, п. д-р Верховини представник СУС, п. Фарина, голова КУК, п. бувший посол, Глинка. Всі промовці вразно підкреслювали доцільність такої зустрічі молоді, та запевняли, що вірять в це, що молодь буде змагати до цього, щоб подібні зустрічі відбувалися частіше, та давали пропозиції, щоб молодь спільно влаштовувала різні містецькі виступи й тільки в той спосіб ми зможемо знайти спільну мову між собою, та залишити всі поділи на релігійні чи політичні групи.

Прийняття та ціла зустріч відбувалася в досить приємній атмосфері. І хочеться вірити в це, що вона принесе свої добрі наслідки, та вслід за Едмонтоном знайде спільну мову вся українська молодь Канади, та що вона подбає про створення одного координаційного центра, який міг би подавати певні напрямки в загально-українській молодечій праці.

Цікаво було завважити, що молодь, яка гуртується в організації МУН, якої провід відмовився брати участь в тій зустрічі, прибула майже в більшості на ту зустріч, що є доказом того, що молодь згуртована в тому середовищі не має злих намірів, тільки ті, що нею провадять, засліп-

З ДІЯЛЬНОСТІ СУМ-У В ПАРАГВАЇ

Кармен дель Парана (ICC) — СУМ у Парагваї — порівняно млада організація, що постала далеко пізніше, ніж в інших країнах. Але завдяки своєму доброму, енергійному прововоді, зуміла піднести працю з молоддю на належну височінь.

Краєвий Комітет СУМ-у за перше півріччя 1950 р. видав 12 інструктивних обіжників у організаційних справах, фінансових та культурно-освітніх, вислав 302 листи, виготовив 33 замітки про СУМ до часописів. Роздобув і розподілив своїм 5 осередкам 156 назв і 1776 примірників різної літератури: 890 примірників сумівської, 1008 релігійної, 674 загально-громадської, 104 різної українознавчої і белетристичної. Подарунки друкованого слова одержали від таких видавництв і редакцій: ЦК СУМ-у і КК СУМ Великобританії, „Голос Молоді”, „На Варті”, „Об'єднання Українських Жінок на еміграції”, „Український Робітник”, „Християнський Голос”, „Гомінь України”, „Український Самостійник”, „Праця”, „Дніпро”, „Україна і Світ”, „Нові Дні”, та від окремих осіб: М. Котульський (Канада), І. Пидучак (Асунціон), Д. Савкевич (Англія), П. Макар (Англія), І. Вислоцький (Кармен). Інші поважні редакції ще не зацікавилися зверненням Краєвого Комітету СУМ-у в Парагваю про допомогу.

Першому розвитку загально-організаційної чинності та поширенню сумівських лав (всього 107 душ) перешкаджали об'єктивно-несприятливі місцеві обставини та новина існування краєвої організації молоді при „Просвіті”, що одночасно організаційно вступила до активних лав світової Спілки Української Молоді. Краєвий Комітет ще потребує боротися своєю конструктивною працею за узнання і зро-

зуміння цілі і доцільності існування.

Порівняльний перегляд праці осередків СУМ-у в Парагваї за перше півріччя 1950 р. виявив, що з усіх ділянок праці перше місце затримує за собою осередок ім. Першого Листопада в колонії Фрам Калле 4 (голова П. Костів), друге місце здобув осередок ім. УПА в колонії Аборада 2 (голова А. Вечорко).

Несприятливою причиною для подекуди меншої інтенсивної чинності осередків за минуле півріччя був масовий добровільний виїзд до Аргентини багатьох активних сумівців (зокрема провідних) на заробітки та іноді і на військову службу. Головніші роди культурно-освітньої праці в числах: 4 курси, 5 національних академій, 10 вистав аматорських драматичних гуртків, 8 забав, 2 парагвайських святкувань; Книгозбірні мають біля 800 назв літератури, кольпортовано 50 примірників „Авангарду”. Організаційну чинність характеризують: 30 зібрань і сходів, членські вкладки сплачує 77% членства.

Осередки СУМ-у в Кармен дель Парана і в колонії Фрам Калле 4 відбули дводенні курси для провідників СУМ-у в кількості 26 курсантів, в тому числі 4 члени місцевих управ „Просвіти”. Програму курсів складала такі головніші теми: Мета, завдання, програма та організація Спілки Української Молоді, правне і організаційне становище СУМ-у в Парагваї, обов'язки членів управи і ревізійних комісій, ведення зібрань, культурно-освітня чинність осередків, організація самоосвітніх гуртків і курсів. Курс провадив керівник культурно-виховного відділу Краєвого Комітету А. Кущинський. Після курсу відбулася конференція учасників у справі виголошених викладів, з яких вони записали

конспекти. Вечором курсанти та управа осередку ім. Першого Листопада влаштували товариський вечір і забаву з танцями при участі запрошених гостей та членів місцевої Філії „Просвіти”. Чистий прибуток з забави осередок передав до каси Краєвого Комітету СУМ-у на його організаційні потреби.

XIII КОНВЕНЦІЯ ЛІГИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

Нью Йорк (ICC) — У серпні ц. р. в Нью Йорку відбулася XIII конвенція Ліги Української Молоді Північної Америки. Ця Ліга заснована в 1933 році та охоплює собою тисячі української молоді, народженої в країнах Північної Америки. Тому зрозуміле величезне завдання Ліги в справі збереження українськості в рядах українсько-американської молоді.

Протягом трьох днів своєї праці Конвенція заслухала та обговорила загальні питання та звіти організаційного характеру. Зокремо були заслухані такі доповіді: „Українці й холодна війна”, „Проблема переміщених осіб”.

По всіх заслуханих доповідях та звітах Конвенція схвалила відповідні рішення, а також обрала нові керівні органи Ліги.

Під час Конвенції організовано виставку української народної ноші з усіх земель України. В перервах між діловою працею Конвенції були влаштовані концерти, забави та спеціально організований з нагоди Конвенції музично-танцювальний фестиваль.

Вийшло ч. 2 дитячого журналу „ЄВШАН-ЗІЛЛЯ”

листопад 1950 рік. Видає Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Замовлення слати на адресу:

„YEVSHAN-ZILLA”, 217 Dalhousie St. Toronto, Ont., Canada

лені в своїй партійній неперемінності, ведуть її манівцями та бояться, щоб вона при таких зупинках не підпала під вплив інших. Ось головна причина, чому вони не беруть участі разом зі СУМ-ом.

Ця зустріч є важною для нас ще тому, що молодь Едмонтону показала це, що вона зрозуміла велике завдання, яке тяжить на нас, як на українській еміграційній молоді, бо наші брати і сестри в Рідному Краю з'єдналися всі та згуртувалися під прапора-

КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ТОРОНТІ

В днях 7, 8 і 9 жовтня 1950 р. відбувся конгрес УКУМ Східної Канади в церковній залі на Вест Торонті.

У конгресі взяли участь всі молодечі організації міста Торонта, як УКЮ, Пласт, СУМ, МУН, Академічна Громада, СТ „Україна” та делегати УКЮ з провінцій.

В часі конгресу, кожного дня рано відправлено Богослуження в наміренню української молоді, котра стоїть як авангард в боротьбі за Християнську Церкву, та її культуру проти комуністичного світу.

Першого дня після обіду відбулася реєстрація делегатів, організацій та гостей, а святочне відкриття конгресу довершив Преосв. Кир Ізидор.

Опісля наступили привіти, звіти та дискусії, а вечером відбувся бенкет з нагоди конгресу та великі вечорниці з коронацією королевих пресового контесту „Нашої Меті” в залі Кристал Балрум в Кінг Едвард готелю.

Другого дня після Архиперейської Служби Божої відбулася пленарна сесія з участю делегатів і гостей молодечих організацій, а відтак реферати:

1. Молодь і суспільність — о. П. Хомин,

2. Молодь — майбутнє Церкви і Народу — проф. Я. Чума,

ми Української Повстанської Армії та її політичного керівництва Української Головної Визвольної Ради, і там спільно об'єднані плече-в-плече католик і православний, націоналіст чи інших політичних переконань прямують до здобуття УССД, тому й ми, коли хочемо виконати завдання, на нас покладені, мусимо піти їхніми слідами, знайти спільну мову та одною дорогою прямувати до головної мети — УССД.

П. Чайківський

3. Сила організації католицької молоді — о. Капелян М. Горошко.

На закінчення рефератів Преосв. Кир Ізидор скоординував думки поодиноких референтів та дав практичні вказівки як має працювати українська молодь для християнської віри та українського народу.

Третього дня відчитано звіти комісії, зокрема номінальної та резолюційної. Вибрано нову дієцезіяльну ексекутиву УКЮ та прийнято резолюції.

Конгрес закінчено з великим успіхом та з вірою в майбутнє, що українська молодь при кожній організації вестиме працю в одній площині, котра для неї є найдорожчою, а саме: Бог і Україна.

Торонто 21. 10. 50.

В. К.

Осередок Спілки Української Молоді та філія Визволення України в Торонті спільними силами відзначили у неділю 22 жовтня в приміщенні Української Православної Громади 8-мі роковини УПА.

Святкову доповідь виголосив п. д-р Гута.

У концерті брали участь сумівські хори (чоловічий під диригентурою п. Гнопка і мішаний

— під диригентурою п. Баюса) та виступав із сольовими точками оперовий співак п. д-р Тисяк.

Присутній

НАРІВНІ З АНГЛІЙСЬКИМИ КЛЮБАМИ

Лондон (ІСС) — Краєвий Комітет Спілки Української Молоді у Великобританії видав повідомлення, з якого українська молодь та все громадянство з радістю довідується про факт правного оформлення СУМ-у в Англії нарівні з усіма англійськими клубами. Це дуже полегшить ширше розгортати сумівську діяльність та досягти більших успіхів на всіх відтинках праці з українською робітничою молоддю в Англії.

СУМІВСЬКЕ СВЯТО В ОТРАЖІ

1-го жовтня ц. р. в Отражі (район Монсу, Бельгія) відбулося масове свято сумівської молоді. Понад пів тисячі сумівок та сумівців спеціальними автами та замовленими поїздами з багатьох околиць прибули на свято. У святі взяло участь багато українських та бельгійських гостей, не зважаючи на погану погоду.

Свято розпочалося відправленням Служби Божої в обох українських церквах. Потім на площі, перед трибуною вишикувалися чотирикутником сумівці. Їх гаряче вітали представники багатьох українських організацій та установ Бельгії. Відтак відбулося урочисте посвячення сумівських прапорів нових осередків та прийняття, присяги після чого слідували спортові змагання та концерт самодіяльних мистецьких гуртків СУМ-у. На закінчення свята відбулася по-мистецьки улаштована олімпіада, в якій взяли участь осередки СУМ-у з Тертру, Ваму, Серепу та Вотему.

Мистецька частина була вміло підготована та залишила в глядачів миле враження. (—ІСС).

СТОРИНКА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Мирослав Велигорський

Фізична культура з її головними галузями — тіловихованням і спортом, вже здобула собі певні права серед всіх культурних народів світу. Сьогодні вже зайво говорити про її велике значення у вихованні молодого покоління. Нарід, що хоче мати здорових — повновартісних горожан, здібних до продуктивної праці і самооборони, не може нею нехтувати.

Для нас — української молоді — фізична культура має ще більше значення як уже молоді державних народів, — в нас вона має бути тим будуючим чинником, що має на меті виробити і втримати на відповідній висоті, крім духових і фізичних, якості, які є необхідні для кожного молодого українця, що здає собі справу з того, що історію твориться не фразами, але мечем.

Одинокими середниками впровадження фізичної культури в життя, у нас в Канаді — можуть бути тільки спортові товариства або спортові гуртки при молодечих організаціях. Але з одною передумовою, що люди, які будуть керувати ними, здадуть собі справу з того, що фізична культура — а зокрема для нас — це не тільки „спорт” для розваги!

Ми вже не раз і не два писали і вказували на потребу створення в Канаді надрядного тіла, що кермувало б фізкультурною роботою („Гомін України”, 1949 р.), і стоїмо даліше на тому становищі, що без наявності такого тіла, не можна буде розвивати праці і чекати успіхів в ділянці тіловиховання і спорту.

Краєвий Комітет СУМ-у в Канаді, творячи Краєву Референтуру Фізкультури і централізуючи діяльність 16-ти осередків СУМ-у — тим самим поставив перші кроки до організованої тіловиховної і спортової роботи серед молоді — перші кроки до створення Української Централі Фізичної Культури в Канаді!

Осінь — це найкращий час на прове-

дення організаційної роботи в фізкультурній секції Вашого осередку!

Чи Ви вже переслали місячний звіт з праці Ф. С.?

Присилайте дописи з Вашої фізкультурної діяльності на адресу: М. Велигорський —

118 Roxton Rd., Toronto, Ont.

І НАШІ ТАМ ТАКОЖ...

В Торонті на стадіоні Оквуд і Майлес відбуваються тепер змагання копаного м'яча торонтонських шкіл і торонтонських груп сеньйорів і юньйорів та юнаків. В складах шістьох найкращих дружин знаходимо також назвиська українців: Вовк, Грицак, Старик, Зелинський, Костик, Гуменюк, Марчук, Галас, Співак і Луцик.

КАНАДІЙСЬКІ ГОКЕЇСТИ ДО ЕВРОПИ

Канадійська гокейова дружина „Мейп Ліф” з Летбридж виїжджає в грудні до Парижа, щоб там захищати звання чемпіона світу в гокейі. За інформацією д-ра Ф. Краца — президента Європейської Ліги Гокейу — канадійці перед змаганнями відбудуть турне по Англії, Шотляндії, Швейцарії, Франції, Зах. Німеччині і Голяндії.

Маємо надію, що „наші” знову здобудуть першенство світу, але вже... без бійок на льоду.

СПОРТОВИЙ КАЛЕРИДОСКОП

● Ліга Сеньйорів копаного м'яча в Торонті закінчила розгрівки з „великим” фінансовим додатнім сальдо... \$ 500!

● „Вони ніколи не вертаються” — так кажуть про чемпіонів в боксі... „тільки часом” — можемо додати ми, бо бувший англійський чемпіон Фар такти вернувся і встиг уже знокавтувати сильного третього противника!

● В Києві відбулася легко-атлетична олімпіада. Буланчин здобув перше місце в бігу на 110 мт. з плітками в часі 14.9, а Сидорко в скоку в височінь 1.90 мт.

● В Відні на Пратер стадіоні перед 65 тисячами глядачів негр Лявіч поставив новий світовий рекорд в бігу на 100 мт. в часі 10.1 сек.

● У Філядельфії (ЗДА) повстав новий Український Спортовий Клуб „Тризуб”.

ПОЖЕРТВИ НА РОЗБУДОВУ СУМІВСЬКОЇ ПРЕСИ

За старанням організаційного референта торон-тонського осередку СУМ-у друга Подгурця і збір-щика друга Царика уже виповнена 1-ша ЗБІРКОВА ЛИСІА з пожертвами на пресовий фонд і передана до Краєвого Комітету СУМ-у в Канаді.

Жертви склали: по \$1.00 — Коваль В., Данилишин П., Возняк А., Кловишин І., Семчук В., Якубівський Т., Юрійчук К., Гринишин Л., Марущак Г., Фаріон Г., Білоскіревський М., Любич Б., Панько М., Сидор А., Дулиш С., Франкевич К., Шафран Б.; по \$0.50 — Ляхович А., Гостюк К.; книгарня „Арка” — \$4.50.

За ініціативою п. Івахова зібрано на весіллі п-ства Серафимів у Едмонтоні на пресовий фонд журналу „На Варті” — \$3.00.

З окремої пожертви п. В. Духнія на тому ж весіллі одержано на УПА \$11.00 і на пресовий фонд „На Варті” — \$3.00.

24 вересня ц. р. у греко-католицькій церкві в Судбурах відбулося вінчання п. А. Богдан з п. Я. Грибом. Під час весільної гостини, яка відбулася в домівці УНО, за ініціативою п. Любінського була переведена збірка, яка дала у висліді \$61.00. З цієї суми призначено на УПА \$41.00, на сумівський журнал „На Варті” \$20.00.

Склали жертви: Любінський, М. Кравчук, Я. Гриб, М. Кобрин, М. Нацюк, Садівник, Чайківський, М. Курчак, М. Лазарович, по \$2 — В. Стукайло, О. Шрамовят, В. Герман, В. Гоголь, Фицан, Н. Іванкевич, П. Б., І. Гриньків, І. Велигорський, Кучера, М. Заверуха, В. Дичка, О. Сілевський, М. Голінський, Т. Солінка, Малюга, Іваницький, В. Бачинський, Іван, В. Басараб, М. Варгацій, О. Федорович, Т. Мосієнко, О. Стасюк, Л. Дзьомбра, І. Полутранко, М. Лисий, М. Галюк, Я. Гробельський, Б. Борис, І. Василюк, О. Яцьків, Гайка, Р. Фалат, по \$1 — Д. Мерешка, М. Бойко, Б. Басараб, Халуп'як, Бурак, І. Зварич, Міськів, О. Гричок, І. Пікневич, по 50 ц. — М. Скришник \$1.50.

**

З передвесільного прийняття на пресовий фонд.

Дня 7 листопада в „Спортс кафе” в Едмонтоні, зібралися сумівки та сумівці в кількості 30 осіб, щоб зложити подяку своїм друзям Василеві-В. Левицькому та Марійці Вернер за їхню працю, яку вони віддали осередкові СУМ-у в Едмонтоні, як також зложити побажання на нову дорогу життя.

Друг Володимир-В. Левицький працював як активний член осередку від його заснування, спочатку як орг. реф., а пізніше — скарбник К. О., крім того брав активну участь в драм-гуртку осередку. Марійка Вернер присвячувала свій час на працю в ба летнім гуртку й драматичнім.

Дня 11 листопада має бути їхнє весілля, тим прийняттям хотіли їхні друзі зробити молодій парі подарунок.

Під час прийняття зложив сердечну подяку та побажання молодій парі в новій дорозі життя голова Осередку п. І. Болахівський, після чого забрали слово та зложили побажання молодій парі о. проф. Дидра ЧСВВ, п. п. Івахів, п. Д. Ільків та п. Скоєнь. На заклик п. Івахова переведено збірку на пресовий фонд сумівського журналу „На Варті” Збірка принесла для журналу 9 дол.

Жертводавцям широко дякуємо, а молодяттам бажаємо щасливого подружжя.

П. Чвський

Щира подяка всім ініціаторам збірки і жертводавцям, що дбають за розбудову сумівської преси.

Редакція і Адміністрація журналу „На Варті”

Секретаріят ЦК СУМ-у приймає замовлення на книжку проф. Г. Ващенко

„ВИХОВАННЯ ВОЛІ І ХАРАКТЕРУ”

Книжка матиме 240 сторінок друку великої ві-сімки. Передплатна ціна лише \$2.00. Для не-передплатників книжка коштуватиме \$3.00. Замовлення і передплату приймається до 31 грудня 1950 р. Гроші за передплату слати на адресу:

UKRAINIAN YOUTH ASSOCIATION

49 Linden Gardens, Notting Hill Gate
London W. 2 — England

Секретаріят ЦК СУМ-у

Умови передплати в Канаді і США

Передплата на рік — 3.00 дол.; на пів року — 1.50 дол.; Ціна окремого примірника — 0.25 дол. В інших державах — в пере-численні на валюту даної держави.

„НА ВАРТІ”

Видає: Краєвий Комітет Спільки
Української Молоді в Канаді
Редагує: Колегія

Адреса Редакції і Адміністрації:

„ON GUARD”
Ukrainian Monthly
140 Bathurst St.

Toronto

Ontario

Canada